Kvinnan i islam

Kontra kvinnan i den Judisk-Kristna traditionen

MYTEN
&
VERKLIGHETEN

AV
Dr. Sherif Abdel Azeem
http://sultan.org/articles/women.html

Översättning till svenska: OummIslam
http://www.islamguiden.com/haowa-eva.shtml

INNEHÅLL

1. INTRODUKTION

För fem år sedan läste jag i Toronto Stars utgåva från den 3 juli 1990 en artikel som hette ”Islam är inte ensam om att vara en patriarkal lära”, av Gwynne Dyer. Artikeln beskrev de ursinniga reaktioner som mött den berömda egyptiska feministen dr. Nawal Saadawi som en följd av de uttalanden hon gjort under en konferens i Montreal om kvinnor och makt. Bland hennes politiskt inkorrekta uttalanden kunde man finna: ”de mest restriktiva inslagen gentemot kvinnor kan först och främst finnas i judendomen i Gamla Testamentet, sedan i kristendomen och därefter i islam”.; ”alla religioner är patriarkala eftersom de uppstått i patriarkala samhällen”; och ”beslöjandet av kvinnor är inte en specifik islamisk sed utan ett urgammalt kulturarv med motsvarigheter i systerreligionerna”. Deltagarna stod inte ut med att sitta och lyssna medan deras tro likställdes med islam och dr. Saadawi fick ta emot enormt mycket kritik. ”Dr. Saadawis kommentarer är oacceptabla. Hennes svar visar på brist på förståelse för andra människors tro,” deklarerade Bernice Dubois från World Movement of Mothers. ”Jag måste protestera” sa experten Alice Shalvi från Israel Women´s Network, ”för det finns ingenting i judendomen som påbjuder slöja.” Artikeln tillskrev dessa ilskna protester den starka tendensen i Väst att göra islam till syndabock för seder som lika väl är en del av Västs eget kulturella arv. ”Kristna och judiska feminister tänkte inte sitta och se på medan de diskuterades i samma kategori som de där hemska muslimerna,” skrev Gwynne Dyer.
Jag förvånades inte över att deltagarna på konferensen hade en sådan negativ syn på islam, särskilt inte när det gällde kvinnofrågor. I Väst anses islam vara den absoluta symbolen för kvinnans låga ställning. För att förstå hur stark denna tro är, räcker det med att nämna att utbildningsministern i Frankrike, Voltairs hemland, nyligen har beordrat att alla unga muslimska kvinnor som bär slöja ska utestängas från skolorna. (1) En ung muslimsk student som bär slöja nekas alltså utbildning i Frankrike, medan en katolsk student som bär kors eller en judisk student som bär kalott, inte görs det. Synen av franska poliser som hindrar unga muslimska kvinnor med slöja från att komma in i skolan är oförglömlig. Det får en att minnas en annan lika avskyvärd händelse. 1962 stod Alabamas guvernör George Wallace framför en skola och försökte hindra svarta studenter från att ta sig in eftersom han ville stoppa upphävandet av rassegregationen i Alabamas skolor. Skillnaden mellan dessa båda händelser är att de svarta studenterna fick sympatier från en stor del av Amerikas befolkning, och från hela världen. President Kennedy sände U. S. A.: s Nationalgarde för att hjälpa de svarta studenterna in i skolan. De muslimska flickorna, å andra sidan, fick inte hjälp av någon. Deras sak verkar ha väldigt lite sympatier både i och utanför Frankrike. Anledningen till detta är missförstånd och den vitt spridda rädslan för allt islamiskt i världen idag. Det som främst väckte mitt intresse hos konferensen i Montreal var en fråga: Var det som Saadawi eller någon av hennes kritiker sagt sakligt? Med andra ord, har judendomen, kristendomen och islam samma uppfattning om kvinnan? Har de olika uppfattningar? Behandlar judendomen och kristendomen verkligen kvinnan bättre än islam gör? Vad är Sanningen?
Det är inte lätt att leta efter och finna svar på dessa svåra frågor. Den första svårigheten är att man måste vara rättvis och objektiv, eller så måste man göra sitt yttersta för att försöka vara det. Detta är vad islam lär. Koranen har instruerat muslimerna att tala sanning även om de som står dem väldigt nära inte tycker om det:

”Och när ni yttrar er, yttra er med opartiskhet, även om det gäller en nära anhörig”
(Koranen 6:152)
”Troende! Slå vakt om rätten och rättvisan som Guds vittnen, även om det skulle vara till skada för er själva eller era föräldrar och nära anförvanter. Vare sig det gäller en rik man eller en fattig stackare är gud närmast (att döma) såväl den ene som den andre.”
(Koranen 4:135)
Den andra stora svårigheten är ämnets enorma vidd. Därför har jag under de senaste åren ägnat många timmar åt att i min jakt på kunskap läsa Bibeln, The Encyclopaedia of Religion och The Encyclopaedia Judaica. Jag har också läst ett stort antal böcker, skrivna av forskare, försvarare och kritiker, som handlar om kvinnans position i olika religioner. Materialet som presenteras i de följande kapitlen visar de viktiga upptäckter som gjorts i denna enkla studie. Jag säger mig inte vara helt och hållet objektiv för det skulle ha varit bortom min förmåga. Jag kan bara säga att jag genom alla dessa efterforskningar försökt att följa det koraniska idealet att ”tala rättvist”. Jag skulle i denna introduktion vilja understryka att mitt mål med denna studie inte har varit att smutskasta judendomen och kristendomen. Som muslimer tror vi att båda har ett gudomligt ursprung. Ingen kan vara muslim utan att tro på att Moses och Jesus var stora och betydande profeter från Gud. Mitt mål är endast att rättfärdiga islam och hedra det sista sanna Budskapet från Gud till mänskligheten, det som så länge förbisetts av Väst. Jag vill också understryka att jag endast koncentrerade mig på doktriner, trossatser. Således har jag alltså endast brytt mig om att studera kvinnans ställning i de tre religionerna så som den omtalas i deras originalkällor, och inte så som den praktiseras idag av deras miljontals följeslagare världen över. Därför kommer de flesta citerade bevis från Koranen, profeten Mohammeds uttalanden, Bibeln, Talmud och även från några av de mest inflytelserika kyrkofäderna vilkas synsätt mycket starkt medverkat till att definiera och forma kristendomen. Att försöka förstå en religion utifrån en liten grupp utövares attityder och handlingar är missvisande och därav kommer detta intresse för källorna. Många blandar ihop kultur med religion, andra vet inte vad deras religiösa skrifter säger, och vissa bryr sig inte ens om det.

2. EVAS FEL?

De tre religionerna är överens om en grundprincip: Både män och kvinnor har skapats av Gud, Skaparen av hela universum. Men snart efter skapelsen av Adam, den förste mannen, och Eva, den första kvinnan, skiljer de sig åt. Skapelsen av Adam och Eva i den judisk-kristna traditionen berättas i detalj i Andra Mosebok 4-324. Gud förbjöd dem båda från att äta av det förbjudna trädets frukter. Ormen fick Eva att äta från det och Eva, i sin tur, fick Adam att äta med henne. När Gud tillrättavisade Adam, la denne all skuld på Eva, ”Kvinnan som du har gett mig till att vara med mig, hon gav mig av trädet, så att jag åt”. Följaktligen sa Gud till Eva:
”Jag skall låta dig utstå stor vedermöda, när du blir havande. Med smärta skall du föda dina barn. Men till din man skall din åtrå vara, och han skall råda över dig.”
Till Adam sa Han:
”Eftersom du lyssnade till din hustrus ord och åt av det träd om vilket jag hade befallt dig och sagt: ’Du skall inte äta av det’, därför må marken vara förbannad för din skull. Med vedermöda skall du nära dig av den i alla dina livsdagar.”
Islams syn på den första skapelsen återfinns på många ställen i Koranen, t. ex :
”(Till Adam sade Gud): ’Adam! Lev nu, du och din hustru, i denna lustgård och ät vad ni önskar (av dess frukter). Men kom inte nära detta träd! Annars kan ni råka i synd.’ Men genom listiga antydningar lät Djävulen dem förstå något som de hade varit omedvetna om, nämligen att de var nakna. Och han sade till dem: ’Er Herre har förbjudit er (att komma nära) detta träd just för att hindra er att bli änglar eller (sådana) väsen som lever för evigt.’ Och han svor och bedyrade för dem: ’Jag är er gode rådgivare (som vill er väl)!’ Så bedrog han dem med sitt listiga tal. Och när de hade smakat av trädets (frukt) blev de medvetna om sin nakenhet och försökte skyla sig med blad från lustgården som de fäste ihop. Men då kallade deras Herre på dem: ’Har Jag inte förbjudit er (att gå nära) detta träd och varnat er för att Djävulen är er svurna fiende?’ De svarade: ’Herre! Vi har gjort oss själva orätt. Om du inte ger oss Din förlåtelse och förbarmar Dig över oss är vi helt visst (för alltid) förlorade.’”(Koranen 7:19-23)
En noggrann titt på de två historierna om Skapelsen avslöjar några grundläggande skillnader. Koranen lägger, till skillnad från Bibeln, lika mycket skuld på Adam som på Eva för deras misstag. Ingenstans i Koranen kan man finna ens den minsta antydan till att Eva frestade Adam till att äta från trädet eller att hon åt före honom. I Koranen är Eva ingen fresterska, förförerska eller bedragerska. Dessutom anklagas inte Eva för de smärtor som hör ihop med havandeskap. Enligt Koranen straffar Gud ingen för någon annans misstag. Både Adam och Eva syndade och bad sedan Gud om förlåtelse och Han förlät dem båda.

3. ARVET EFTER EVA

Den bibliska bilden av Eva som fresterska har resulterat i en extremt negativ effekt på kvinnor genom hela den judisk-kristna traditionen. Alla kvinnor ansågs ha ärvt både skuld och elak list från sin moder, den bibliska Eva och därför sågs dem som både opålitliga, moraliskt underlägsna och illvilliga. Menstruation, graviditet och barnafödsel ansågs vara ett rättvist straff för den eviga skuld som låg på det kvinnliga könet. För att verkligen förstå vilken negativ inverkan den bibliska Eva hade på sina kvinnliga ättlingar måste vi ta en titt på vad några av de genom tiderna mest inflytelserika judarna och kristna skrivit. Låt oss börja med det Gamla Testamentet och titta på utdrag från vad som kallas för Predikaren eller ”Visdomslitteraturen” i vilken vi finner följande:

” då fann jag något som var bittrare än döden: kvinnan, hon som själv är ett nät, och har ett hjärta som är en snara, och armar som är bojor. Den som behagar Gud kan undkomma henne, men syndaren blir hennes fånge. Se, detta fann jag, säger Predikaren, idet jag lade det ena till det andra för att komma till huvudsumman. Något ges, som min själ alltid sökt, men som jag inte har funnit; väl har jag funnit en man bland tusen, men en kvinna har jag inte funnit i hela hopen.” (Predikaren 7: 27-29)

I en annan del av den hebreiska litteraturen, som återfinns i den katolska bibeln, kan vi läsa:

”Ingen ondska kommer ens i närheten av kvinnans ondska…Synden hade sin början hos en kvinna och tack vare henne måste vi alla dö.”(Ecclesiasticus 25:19, 24)

Judiska rabbiner gjorde en lista över nio förbannelser som kvinnan ådragit sig som en följd av Syndafallet:

”Till kvinnan gav Han nio förbannelser och döden: bördan av att blöda vid menstruation samt vid förlorandet av oskulden; bördan av graviditet; bördan av barnafödsel; bördan av att ta hand om barnen; hennes huvud är täckt som en sörjandes; hon tar hål i öronen som en som för alltid kommer att vara slav, eller som en slavflicka som tjänar sin husbonde; hon kan inte betros som vittne; och efter allt detta – döden.” (2)

Ännu i våra dagar läser ortodoxa judiska män i sina dagliga morgonböner ”Välsignad vare Gud, universums Konung, för att Du inte gjort mig till kvinna”. Kvinnorna å andra sidan, tackar Gud varje morgon för att Han gjort dem ”enligt Sin vilja”. (3) En annan bön som återfinns i många judiska bönböcker lyder; ”Ära åt Gud som inte skapat mig till hedning. Ära åt Gud som inte skapat mig till kvinna. Ära åt Gud som inte skapat mig dum.” (4)

Den bibliska Eva har spelat en mycket mer betydande roll inom kristendomen än i judendomen. Henne synd har blivit en central punkt i hela den kristna tron eftersom skälet till Jesus Kristus uppdrag på jorden enligt kristendomen härrör från Evas olydnad mot Gud. Hon hade syndat och sedan fått Adam att följa hennes exempel. Därför drev Gud ut dem bägge ur Himlen ner till Jorden som var förbannad pga. dem. De förde vidare sin synd, som inte förlåtits av Gud, till alla sina efterkommande, och därför föds alla människor med synd. För att rena alla människor ifrån deras ”medfödda synd” var Gud tvungen att offra Jesus, som anses vara Guds son, på korset. Detta gör Eva ansvarig för sitt eget misstag, sin mans synd, hela mänsklighetens medfödda synd och Guds sons död. Med andra ord fick en enda kvinna med sitt handlande hela mänskligheten på fall. (5) Hur är fallet med hennes döttrar? De är syndare som hon och bör behandlas därefter. Lyssna till Paulus stränga ton i Nya Testamentet:

”Kvinnan skall ta emot undervisning i stillhet och alltid underordna sig. Att själv undervisa tillåter jag henne inte och inte heller att bestämma över mannen, utan hon skall hålla sig tyst och stilla. Ty Adam skapades först och sedan Eva. Och det var inte Adam som lockades utan kvinnan som lät sig lockas och förleddes till överträdelse.
(Första Timotheosbrevet 2:11-14)
St. Tertulian var ännu mer rättfram än Paulus när han talade till sina ”mest älskade systrar” i tron. Han sa: (6)
”Är ni medvetna om att ni var och en är en Eva? Guds dom över ert kön är fortfarande giltig: skulden likaså: ni är Djävulens inkörsport: ni är dem som bröt förseglingen kring det förbjudna trädet: ni är de första att överge den gudomliga lagen: ni är den som övertygade den som Djävulen inte kunde rå på: ni är dem som så lätt förstörde Guds avbild, människan. Pga. er var t.o.m. Guds son tvungen att dö.”
St. Augustine var trogen sina föregångares arv. Han skrev i ett brev till en vän:
”Vad spelar det för roll om det återfinns i en hustru eller mor, det är ändå Eva, fresterskan, som vi måste akta oss för i varje kvinna… Jag kan inte se vad användning mannen kan ha av kvinnan, förutom av att bära barn till världen.”
Århundraden senare ansåg St. Thomas Aquintas fortfarande att kvinnan var defekt:
”När det gäller den individuella naturen är kvinnan defekt och vanskapt, för den aktiva kraften i den manliga säden strävar efter att producera en perfekt avbild av det manliga könet, medan produktionen av en kvinna har sin grund i en defekt i den aktiva kraften eller i någon materiell obenägenhet, eller t o m i influenser utifrån.”
Den berömde reformatorn Martin Luther kunde inte se något förtjänstfullt hos kvinna förutom att föda så många barn som möjligt till världen, utan hänsyn till eventuella bieffekter:
”Om de blir trötta, eller t o m dör spelar ingen roll. Låt dem dö i barnsäng, det är därför de finns.”
Om och om igen förtalas och svärtas kvinnan ner tack vare bilden av Eva som fresterska i Första Mosebok. För att sammanfatta kan man säga att den judisk-kristna föreställningen om kvinnor har förgiftats av tron på Evas och hennes kvinnliga ättlingars syndfulla natur.
Om vi nu vänder vår uppmärksamhet mot Koranen och vad den har att säga om kvinnor, så inser vi snart att den islamska synen på kvinnor skiljer sig radikalt från den judisk-kristna. Jag låter Koranen tala för sig själv:
”För de män och de kvinnor som har underkastat sig Guds vilja, de troende männen och de troende kvinnorna, de män och de kvinnor som visar sann fromhet, de män och de kvinnor som älskar sanningen, de män och de kvinnor som tåligt uthärdar motgång, de män och de kvinnor som visar ödmjukhet, de män och de kvinnor som ger åt de fattiga, de män och de kvinnor som fastar, de män och de kvinnor som lägger band på sin sinnlighet, de män och de kvinnor som alltid har Gud i tankarna – (för dem alla) har Gud i beredskap förlåtelse för deras synder och en rik belöning.”(Koranen 33:35)
”Men de troende, männen såväl som kvinnorna, är varandras (sanna) vänner och fasta stöd; de anbefaller det som är rätt och förbjude det som är orätt och förrättar bönen och betalar allmoseskatten och de lyder Gud och Hans Sändebud. Dem skall Gud visa barmhärtighet. Gud är allsmäktig, vis.”(Koranen 9:71)

”Och Gud svarade dem: ’Jag skall inte låta någon av er som arbetar och strävar, vare sig man eller kvinna, se sin strävan gå förlorad – ni är (alla) av samma rot (och skall lönas på samma sätt).’”(Koranen 3:195)
”Den som har begått en dålig handling skall få det straff som motsvarar denna handling, men den som gör det goda och det rätta, man eller kvinna, och som är troende skall stiga in i paradiset och skall där få njuta (Guds) gåvor i överflöd.”(Koranen 40:40)
”Den man eller kvinna som gör gott och lever rättskaffens och som har tron skall Vi skänka ett gott liv och Vi skall bestämma deras (slutliga) belöning efter deras bästa handlingar.”
(Koranen 16:97)
Det är tydligt att den koraniska synen på kvinnor inte är annorlunda än den på män. De är båda Guds skapelser vilkas yttersta mål på jorden är att dyrka sin Herre, göra goda gärningar och undvika det onda, och de kommer båda att dömas därefter. Koranen nämner aldrig att kvinnan är Djävulens ingångsport eller att hon skulle vara en bedragerska till naturen. Koranen nämner aldrig heller att människan är Guds avbild; alla män och alla kvinnor är endast Hans skapelser. Enligt Koranen är inte kvinnans roll på jorden endast avsedd för att föda barn. Hon krävs på lika många goda gärningar som någon man. Koranen säger inte att det aldrig existerat några hederliga kvinnor. Tvärtom så säger Koranen till alla troende, kvinnor likaväl som män, att följa idealiska kvinnors exempel, såsom Jungfru Maria och Faraos fru:
”Och som ett (efterföljansvärt) exempel för de troende har Gud framhållit Faraos hustru, som bad: ’Herre! Bygg en boning åt mig i paradiset i Din närhet och skydda mig mot Farao och allt (det onda) han har gjort och skydda mig mot alla dem som ständigt begår orätt!’ Ännu ett exempel har de i Maria, Imrans dotter; Hon bevarade sin oskuld och vi andades in i (hennes kropp) något av Vår ande. Hon trodde på sin Herres ord och på hans uppenbarelser och hon var en av dem som ödmjukt böjer sig under Hans vilja.
”(Koranen 66:11-13).

4. SKAMFULLA DÖTTRAR?

Faktiskt så börjar skillnaderna mellan den bibliska och den koraniska attityden gentemot kvinnan redan vid en flickas födsel. T ex så säger Bibeln att moderns rituella orenhet är dubbelt så lång vid födelsen av en flicka än vid den av en pojke (Tredje Mosebok 12:2-5). Den katolska bibeln fastställer bestämt att:”Födelsen av en dotter är en förlust” (Ecclesiasticus 22:3)
I motsats till detta chockerande uttalande, prisas pojkar särskilt:
”En man som utbildar sin son kommer att bli föremål för sin fiendes avundsjuka” (Ecclesiasticus 30:3).
Judiska rabbiner gjorde det till en plikt för judiska män att producera avkomma för att sprida rasen. Samtidigt dolde de inte att de klart föredrog pojkar: ”Det är bra för dem som har pojkar, men illa för dem med flickor”, ”Vid födelsen av en pojke är alla glada… vid födelsen av en flicka är alla ledsna”, och ”När en pojke kommer till världen, kommer fred till världen… När en flicka kommer, kommer inget.” (7)
En dotter anses vara en smärtfylld börda, en potentiell källa till skam för hennes far:
”Är er dotter obändig? Vakta noga så att hon inte gör er till åtlöje inför era fiender, till stadens samtalsämne, till föremål för allmänt skvaller, och skämmer ut er inför alla” (Ecclesiasticus 42:11)
”Håll en obändig dotter under fast kontroll, för annars kommer hon att missbruka varje eftergivenhet ni gör. Vakta noga hennes skamlösa öga och bli inte förvånad om hon förnedrar er” (Ecclesiasticus 26:10-11).
Det var denna idé om att behandla döttrar som en källa till skam som fick de heniska araberna, före islam, att begrava sina flickor levande. Koranen fördömde kraftfullt denna avskyvärda sed:”Då någon av dem får höra den glada nyheten om en dotters (födelse), mörknar hans uppsyn och vreden kokar i honom; han drar sig undan människorna på grund av denna (för honom) dystra nyhet (och han överväger) om han skall behålla barnet trots förödmjukelsen och skammen eller begrava det i jorden. Hur vedervärdigt är inte deras sätt att (tänka och) döma?”(Koranen 16:58-59)
Man har sagt att detta förskräckliga brott aldrig skulle ha stoppats i Arabien om det inte hade varit för de svidande termer som Koranen använde sig av för att fördöma denna sed (16:59, 43:17, 81:8-9). Dessutom gör inte Koranen någon skillnad mellan pojkar och flickor. I motsats till Bibeln anser Koranen födelsen av en flicka vara en gåva och välsignelse från Gud, på samma sätt som födelsen av en pojke. Koranen nämner t o m gåvan av att få en flicka först:
”Gud äger herraväldet över himlarna och jorden. Han skapa vad Han vill och Han skänker åt den Han vill döttrar och åt den Han vill söner.”(Koranen 42:49)
För att helt utplåna seden att begrava sina döttrar levande ur det nystartade muslimska samhället lovade profeten Mohammed de som välsignats med flickor en stor belöning om de uppfostrade dom med vänlighet:
”Han som föder upp döttrar och behandlar dem väl, för honom kommer dem att vara ett skydd mot Helveteselden”(Bukhari och Muslim).
”Den som tar hand om två flickor tills det dem når vuxen ålder, han och jag kommer på Domedagen att vara så här; och han förde samman sina fingrar”(Muslim).

5. KVINNORS UTBILDNING?

Skillnaden mellan den bibliska och koraniska synen på kvinnan begränsar sig inte enbart till det nyfödda flickebarnet, det sträcker sig mycket längre än så. Låt oss jämföra deras syn på en kvinna som vill lära sig om sin religion. Hjärtat i judendomen är Tora, lagen, men enligt Talmud ”får inte kvinnor studera Tora”. En del judiska rabbiner fastslog ”Låt orden i Tora hellre brinna upp än introduceras för kvinnor”, och ”Den som lär sin dotter Tora är som den som lärt henne oanständighet.” (8)
Paulus attityd i Nya Testamentet är knappast öppnare:
”Liksom överallt i de heligas församlingar skall kvinnorna tiga vid sammankomsterna: de har inte lov att tala utan skall underordna sig, som också lagen säger. Om de vill ha reda på något, skall de fråga sina män när de har kommit hem, för det passar sig inte för en kvinna att tala vid sammankomsten.”(Första Korintierbrevet 14:34-35)
Hur kan en kvinna lära något om hon inte får tala? Hur kan en kvinna växa intellektuellt om hon tvingas vara i ett tillstånd av total underkastelse? Hur kan hon vidga sina vyer om hennes enda informationskälla är hennes man, hemma?
Nu bör vi för att vara rättvisa fråga om Koranen har en annan inställning? En kort historia som berättas i Koranen summerar koncist dess inställning. Khawla var en muslimsk kvinna vars man Aws i ilska yttrande: ”Du är för mig som min moders rygg.” För de hedniska araberna gällde detta uttalande som skilsmässa, en skilsmässa som löste mannen från alla äktenskapliga plikter men inte tillät hustrun att lämna mannens hus eller att gifta om sig med en annan. När Khawla hört dessa ord från sin man, blev hon mycket ledsen för hon befann sig i en hemsk situation. Hon gick raka vägen till islams Profet för att tala för sin sak. Profeten ansåg att hon borde ha tålamod eftersom det inte verkande finnas någon utväg. I ett försök att rädda sitt suspenderade äktenskap fortsatte hon dock att argumentera med Profeten. Snart ingrep Koranen och Khawlas vädjan accepterades. Den gudomliga domen avskaffade denna hemska sed. Ett helt kapitel i Koranen (kapitel 58) vars titel är ”Almujadilah” eller ”Hon som vädjar” namngavs efter denna händelse:
”Gud har helt visst hört hennes ord, hon som vädjar till dig i (tvisten med) sin man och som bönfaller Gud om hjälp. Och Gud hör vad ni båda har haft att anföra – Gud är Den som hör allt, ser allt.”(Koranen 58:1)
En kvinna har enligt Koranen rätt att argumentera t o m med självaste Profeten. Ingen har rätt att säga åt henne att vara tyst. Hon är under inga omständigheter tvungen att se sin man som sin enda referens när det gäller lagar och religion.

6.OREN KVINNA?

Judiska lagar och förordningar rörande menstruerande kvinnor är extremt strikta. Gamla Testamentet anser att en menstruerande kvinna är oren. Dessutom kan hennes orenhet ”infektera” andra. Allt och alla som hon rör vid blir orena för en dag:
”Och när en kvinna har sin flytning och blod lämnar hennes kött, skall hon vara oren i sju dagar, och var och en som rör vid henne skall vara oren ända till aftonen. Och allt som hon ligger på under sin månadsrening blir orent, och allt som hon sitter på blir orent. Och var och en som rör det hon har legat på skall tvätta sina kläder och bada sig i vatten och vara oren ända till aftonen. Och om någon sak läggs på det som hon har legat eller suttit på och om någon då rör vid denna sak, så skall han vara oren ända till aftonen.”
(Tredje Mosebok 15:19-23)
Pga. sina ”nedsmittande” egenskaper ”bannlystes” ibland en menstruerande kvinna för att man skulle undvika alla möjligheter till kontakt med henne. Hon sändes till ett särskilt hus som kallades ”orenhetens hus” där hon fick stanna under hela den tid hon hade sina blödningar. Talmud anser att en kvinna är olycksbringande även om man inte har fysisk kontakt med henne:
”Våra rabbiner lärde oss… om en menstruerande kvinna passerar mellan två (män), och om det är i början av hennes menstruation, så kommer hon att dräpa en av dem, och om det är i slutet av hennes menstruation, så kommer hon att orsaka missämja mellan dem”,
(bPes. 111a.)
Dessutom var det förbjudet för maken till en menstruerande kvinna att träda in i synagogan om han gjorts oren genom henne, t o m genom dammet under hennes fötter. En präst vars hustru, dotter eller mor menstruerade kunde inte ge prästerliga välsignelser i synagogan. (10) Inte undra på att många judiska kvinnor fortfarande kallar menstruationen för ”förbannelsen”. (11)
Islam anser inte att en menstruerande kvinna bär på någon ”smittsam orenhet”. Hon är varken ”orörbar” eller ”förbannad”. Hon kan leva sitt vanliga liv med endast ett undantag. Ett gift par får inte ha sexuellt umgänge under menstruationen. All annan fysisk kontakt mellan dem är tillåten. En menstruerande kvinna har dispens från vissa ritualer, såsom de dagliga bönerna och fastan.

7. ATT AVLÄGGA VITTNESMÅL

En annan fråga som Koranen och Bibeln är oense om är om kvinnor ska få avlägga vittnesmål. Det är sant att Koranen har instruerat de troende när de har att göra med finansiella frågor att ha två manliga vittnen eller en manlig och två kvinnliga (2:282). Men det är också sant att Koranen i andra sammanhang accepterar det kvinnliga vittnesmålet jämbördigt med en mans. Om en man anklagar sin hustru för otrohet ska han enligt Koranen högtidligt svära fem gånger som bevis för att hon är skyldig. Om hustrun nekar och även hon svär fem gånger, så anses hon vara oskyldig. I vilket fall som helst så upplöses äktenskapet (24:6-11).

I det tidiga judiska samhället, å andra sidan, hade inte kvinnor rätt att avlägga vittnesmål. (12) Rabbinerna inräknade kvinnans oförmåga att avlägga vittnesmål i de nio förbannelser som vilade över alla kvinnor som en följd av Syndafallet (se text under rubriken ”Arvet efter Eva”). Kvinnor i dagens Israel får inte lägga fram bevis i religiösa domstolar. (13) Rabbinerna rättfärdigar detta med att citera Första Mosebok 18:9-16, där det står att Abrahams hustru Sara ljög. Rabbinerna använder denna händelse som bevis för att kvinnor är odugliga som vittnen. Man bör här lägga märke till att den historia som berättas i Första Mosebok 18:9-16 mer än en gång berättas i Koranen och där utan minsta antydan till att Sara ska ha ljugit (11:69-74, 5:24-30).

I den kristna Västvärlden hindrade både religiösa och civila lagar kvinnor från att avlägga vittnesmål ända fram till slutet av 1800-talet. (14)
Om en man anklagar sin hustru för otrohet så kommer hennes vittnesmål enligt Bibeln inte ens att beaktas. Den anklagade hustrun måste genomgå en svår rättegång under vilken hon genomlider en komplex och förödmjukande ritual vars mål är att bevisa hennes skuld eller oskuld (Fjärde Mosebok 5:11-31). Om man efter denna prövning finner henne skyldig döms hon till döden. Om man däremot finner henne utan skuld, ses inte mannen som anklagat henne som skyldig till något fel.

Om en man dessutom tar en kvinna till hustru och sedan anklagar henne för att inte vara oskuld räknas inte hennes eget vittnesmål. Hennes föräldrar var då tvungna att ta med bevis för hennes oskuld och visa upp det inför stadens äldste. Om föräldrarna inte kunde visa upp bevis för hennes oskuld så blev hon stenad utanför faderns hem. Om föräldrarna däremot kunde bevisa hennes oskuld så blev mannen endast skyldig att böta 100 shekels i silver och han kunde inte under hela sin livstid skilja sig ifrån henne:
”Om en man har tagit sig en hustru och gått in till henne men sedan får motvilja mot henne och då anklagar henne för skamliga ting och sprider ut ont rykte om henne och säger:
’Denna kvinna tog jag till hustru, men när jag låg hos henne fann jag inte tecken på att hon var jungfru’, så skall flickans fader och moder ta tecknen på att flickan var jungfru och bära dem ut till de äldste i staden, där de sitter i porten. Och flickans fader skall säga till de äldste: ’Jag gav min dotter till hustru åt denne man, men han har fått motvilja mot henne. Och nu anklagar han henne för skamliga ting och säger:
*Jag har inte funnit tecknen på att din dotter var jungfru.’ Men här är tecknen på att min dotter var jungfru.’ Och de skall breda ut klädet inför de äldste i staden. Då skall de äldste i staden ta mannen och tukta honom. Och de skall ålägga honom att böta hundra siklar

silver, vilket han skall ge åt flickans fader, därför att han har spritt ut ont rykte om en jungfru i Israel. Och hon skall vara hans hustru, och han får inte skilja sig ifrån henne, så länge han lever. Men om det var sanning, om tecknen på att flickan var jungfru inte fanns, då skall man föra ut flickan utanför dörren till hennes faders hus, och männen i staden skall stena henne till döds, därför att hon har gjort vad som var en galenskap i Israel, då hon bedrev otukt i sin faders hus: du skall skaffa bort från dig vad ont är.”(Femte Mosebok 22:13-21)

8. OTROHET

Otrohet anses vara en synd i alla religioner. Bibeln påbjuder dödsstraff både för den otrogne mannen och för den otrogna kvinnan (Tredje Mosebok 20:10). Islam har också lika straff (24:2). Men den koraniska definitionen av otrohet skiljer sig mycket från den bibliska. Enligt Koranen är otrohet när en gift man eller en gift kvinna har ett utomäktenskapligt förhållande. Bibeln anser att otrohet endast är när en gift kvinna har det (Tredje Mosebok 20:10, Femte Mosebok 22:22, Ordspråksboken 6:20-7:27).
”Om en man ertappas med att ligga hos en kvinna som är en annan mans äkta hustru, så skall båda dö, både mannen som låg hos kvinnan och även kvinnan; du skall skaffa bort från Israel vad ont är” (Femte Mosebok 22:22).
”Om någon begår äktenskapsbrott med en annan mans hustru, om han begår äktenskapsbrott med sin nästas hustru, så skall de straffas med döden, både mannen och kvinnan som har begått äktenskapsbrottet” (Tredje Mosebok 20:10).
Enligt Bibeln anses det inte som ett brott över huvud taget om en gift man ligger med en ogift kvinna Den man som har utomäktenskapliga relationer med ogifta kvinnor är inte otrogen och inte heller anses den ogifta kvinna han är med vara det. Otrohet begås endast när en man, gift eller ogift, ligger med en gift kvinna. I sådant fall anses både mannen, även om han inte är gift, och kvinnan ha begått otrohet. Kortfattat kan man säga att otrohet är ett illegitimt sexuellt förhållande där en gift kvinna är inblandad. En gift mans utomäktenskapliga förhållande är inget brott i Bibeln. Varför är denna dubbelmoral en norm? Enligt Encyclopaedia Judaica ansågs hustrun vara mannens egendom och otrohet utgjorde en kränkning av hans ensamrätt till henne. Som mannens egendom hade hustrun ingen liknande rätt över honom. (15) Alltså, om en man hade sexuellt umgänge med en gift kvinna så kränkte han en annan mans egendom och alltså borde han bli straffad.
Ännu i dagens Israel anses de barn som en man får med en ogift kvinna genom en utomäktenskaplig affär som legitima. Men om en gift kvinna har en affär med en annan man, gift eller ogift, så anses de barn som detta förhållande leder till inte bara som olegitima utan också som oäktingar och förbjuds från att gifta sig med andra judar med undantag för andra oäktingar samt konvertiter. Detta förbud förs vidare till barnens ättlingar i tio generationer tills anlagen för otrohet anses ha veknat. (16)
Koranen, å andra sidan, har aldrig sett kvinnan som mannens egendom. Koranen beskriver på ett fantastiskt fint sätt förhållandet mellan äkta makar med följande ord:
”Och till Hans under hör att Han har skapat hustrur åt er av er egen art, så att ni kan finna ro hos dem, och Han har låtit kärlek och ömhet uppstå mellan er. I detta ligger helt visst budskap till människor som tänker.”(Koranen 30:21)
Detta är Koranens syn på äktenskap: kärlek, barmhärtighet och lugn, inte ägande och dubbelmoral.

9. AVLÄGGANDE AV LÖFTEN

Enligt Bibeln måste en man fullgöra alla löften han gett gentemot Gud. Han får inte bryta sina löften. Men en kvinnas löften är inte nödvändigtvis bindande. Om hon bor i sin fars hus måste han godkänna dem, om hon är gift måste maken godkänna dem. Om fadern/maken inte godkänner hennes löften så blir de förpliktelser hon förbundit sig till upplösta:
”Men om hennes fader samma dag han hör det säger nej till det, då skall hennes löften och hennes förbindelser till återhållsamhet alla vara utan gällande kraft… ”Åt alla hennes löften och åt alla hennes edliga förbindelser till att späka sig kan hennes man ge gällande kraft, och hennes man kan också upphäva dem”.(Fjärde Mosebok 30:2-15)

Varför anses en kvinnas ord inte vara bindande? Svaret är enkelt: före giftermålet ägs hon av sin far, och efter giftermålet av sin man. Faderns kontroll över sina döttrar var så total till den grad att han kunde sälja henne om han ville. Det står i rabbinernas skrifter att: ”En man har rätt att sälja sin dotter, men en kvinna har det inte. En man har rätt att gifta bort sin dotter, men en kvinna har det inte.” (17) Den rabbinska litteraturen visar också att giftermålet representerar övergången av kontroll över flickan från fadern till maken: ”bortgifte, att göra kvinnan till mannens heliga, okränkbara ägodel…” Självfallet kan inte kvinnan, om hon anses vara någons ägodel, avlägga löften som inte hennes ägare godkänner.

Det är av intresse att notera att de bibliska förordningarna rörandes kvinnors avläggande av löften har haft negativa efterverkningar för judisk-kristna kvinnor ända fram till början av förra århundradet. En gift kvinna i västvärlden hade ingen rättslig status. Ingen av hennes handlingar hade något som helst rättsligt värde. Hennes man kunde avvisa varje kontrakt, köp eller överenskommelse hon gjort. Kvinnor i Väst (de främsta arvtagerskorna till det judisk-kristna arvet) förhindrades från att göra några bindande kontrakt då de praktiskt taget ägdes av någon annan. Västerländska kvinnor led under nästan tvåtusen år pga. Bibelns attityd gentemot kvinnor vis-à-vis deras fäder och makar. (18)
I islam är varje löfte, vare sig det avges av en man eller av en kvinna, bindande för honom eller henne. Ingen har rätt att avvisa någon annans löften. Om en man eller kvinna misslyckas med att hålla ett högtidligt avlagt löfte så måste man sona för det på det sätt som Koranen visar:
”Gud ställer er inte till svars för eder som ni har svurit av obetänksamhet, men Han ställer er till svars för allvarligt menade eder. Ni skall sona (edsbrott) genom att utspisa tio nödställda med mat jämförbar med den ni ger er familj eller förse dem med kläder eller genom att befria en människa ur slaveri; den som inte är (i stånd till detta) skall fasta under tre dagar. Detta är boten för de (allvarligt menade) eder som ni svor (men inte höll). Håll därför era eder. Så klargör Gud Sina budskap för er; kanske skall ni tacka Honom.
(Koranen 5:89)
Profeten Mohammeds följeslagare, som bestod av både män och kvinnor, brukade lägga fram sina lojalitetslöften inför honom personligen. Kvinnor, likaväl som män, kunde oberoende av varandra komma till honom och lägga fram sina löften:
”Profet! När troende kvinnor kommer till dig för att avlägga trohetsed – (lovar) att inte sätta något, vad det än är, vid Guds sida, att inte stjäla, att inte begå äktenskapsbrott, att

inte döda sina egna barn, att inte sprida förtal som de själva diktat upp och att aldrig vägra dig lydnad i det som är rätt och rimligt – tag då emot deras trohetsed och be Gud förlåta dem för deras synder; Gud är ständigt förlåtande, barmhärtig.”(Koranen 60:12)
En man kunde inte avlägga ett löfte för sin dotters eller hustrus räkning. Inte heller kunde en man avvisa ett löfte som en av hans kvinnliga släktingar avgivit.

10. HUSTRUNS EGENDOM?

De tre religionerna delar en orubblig tro på vikten av giftermål och familjeliv. De är också överens om mannens ledarskap över familjen. Men det finns stora skillnader mellan synen på gränserna för detta ledarskap. Olikt islam så utsträcker den judisk-kristna traditionen i realiteten detta ledarskap till mannens äganderätt över kvinnan.

Den judiska traditionen rörande mannens roll gentemot sin hustru härrör från uppfattningen att han äger henne på samma sätt som han äger en slav. (19) Denna föreställning har varit skälet bakom dubbelmoralen när det gäller otrohetslagarna och mannens rätt att ogiltigförklara hustruns löften. Denna uppfattning har också varit skyldig till nekandet av hustruns rätt till kontroll över sin egen egendom eller sin inkomst. Så snart en judisk kvinna gifte sig förlorade hon helt kontrollen över sin egendom och sin inkomst till mannen. Judiska rabbiner hävdade att mannens rätt till hustruns egendom var en naturlig följd av hans äganderätt över henne: ”Är det inte naturligt att man, eftersom man har fått äganderätt över kvinnan, också får äganderätt över hennes egendom?”, och ”Borde han inte, eftersom han fått kvinnan, även få hennes egendom?” (”20) Således kunde den rikaste kvinna bli praktiskt tagen utfattig. Talmud beskriver hustruns finansiella position på följande sätt:

”Hur kan en kvinna ha något; allt som är hennes tillhör ju hennes man? Vad som är hans är hans och vad som är hennes är också hans… Hennes inkomst och det som hon må finna på gatan är också hans. Hushållsartiklarna, t o m brödsmulorna på bordet är hans. Skulle hon bjuda in en gäst i hans hus och bjuda denne på mat så skulle hon stjäla från sin man…” (San. 71a, Git. 62a)

Saken är den att en judisk kvinnas egendom var menad att dra till sig friare. En judisk familj brukade ge sin dotter en del av faderns egendom för att användas som hennes hemgift vid ett ev. giftermål. Det var denna hemgift som gjorde att judiska döttrar av fäderna sågs som en ovälkommen börda. En far var tvungen att uppfostra sin dotter under många år för att sedan förbereda för hennes giftermål genom att ge henne en stor hemgift. Därför var en flicka i en judisk familj en ekonomisk börda och ingen tillgång. (21) Denna börda förklarar varför födelsen av en dotter inte firades med glädje i det gamla judiska samhället (se under rubriken ”Skamfulla döttrar?”). Hemgiften var den bröllopsgåva som gavs till brudgummen som ett slags arrende. Mannen stod som hemgiftens praktiske ägare, men han kunde inte sälja den. Bruden förlorade all kontroll över hemgiften vid bröllopet. Dessutom förväntades det att hon skulle arbeta efter giftermålet. Hela hennes inkomst gick tvunget till mannen som gengäld för att han försörjde henne, vilket var hans plikt. Endast i två fall kunde hon få tillbaka sin egendom: vid skilsmässa eller vid makens död. Om hon dog först ärvde han hennes egendom. Om mannen dog fick hustrun tillbaka det hon ägt innan giftermålet, men hon hade inte rätt att ärva något av sin döde makes egen egendom. Det måste också nämnas att brudgummen också han var tvungen att ge sin brud en bröllopsgåva, men att han, även här, var dess faktiske ägare så länge de var gifta. (22)

Kristendomen har tills nyligen följt samma judiska tradition. Både religiösa och civila auktoriteter under det kristna Romerska kejsardömet (efter kejsar Konstantin den Store) krävde en ägandeöverenskommelse mellan blivande makar för att godkänna giftermålet. Familjer gav sina döttrar allt större hemgifter vilket resulterade i att män tenderade att gifta sig tidigare medan familjer senarelagde sina döttrars giftermål längre än vad som hade varit brukligt. (23) Under den kanoniska lagen hade en hustru rätt att få tillbaka sin hemgift om

giftermålet ogiltigförklarades, med undantag om hon gjort sig skyldig till otrohet. Om så var fallet förlorade hon sin rätt till hemgiften, vilken även i fortsättningen stannade i mannens händer. (24) Under den kanoniska och den civila lagen förlorade en gift kvinna i det kristna Europa och i Amerika sin egendom fram till det sena artonhundratalet och det tidiga nittonhundratalet. T ex så sammanställdes och publicerades kvinnors rätt under engelsk lag 1632. Dessa ”rättigheter” inkluderade: ”Det som mannen har är hans eget. Det som hustrun har är mannens.” (25) Kvinnan förlorade inte bara sin egendom vid giftermålet, utan också sin personlighet. Ingen av hennes handlingar hade något lagligt värde. Hennes man kunde avvisa varje försäljning eller gåva hon gjort med hänvisning till att det inte hade något bindande legalt värde. Personen hon haft kontrakt med ansågs vara en kriminell som medverkat till förskingring. Dessutom kunde hon inte stämma någon eller själv bli stämd i sitt eget namn och hon kunde inte stämma sin egen man. (26) En gift kvinna sågs i praktiken av lagen som ett småbarn. Kvinnan tillhörde helt enkelt sin man och därför förlorade hon sin egendom, sin rättsliga person och sitt familjenamn. (27) Islam har alltsedan sexhundratalet e. Kr. gett gifta kvinnor den individuella personlighet som den judisk-kristna västvärlden fram till helt nyligen fråntagit dem. I islam så är bruden och hennes familj på inget sätt tvungna att ge brudgummen en gåva. En flicka i en muslimsk familj är ingen börda. Kvinnan är så upphöjd i islam att hon inte behöver några gåvor för att dra till sig potentiella blivande män. Det är mannen som måste ge bruden en gåva. Gåvan är hennes egendom och varken brudgummen eller brudens familj har någon del i eller kontroll över den. I vissa muslimska samhällen är det idag inte ovanligt med bröllopsgåvor på hundratusen dollar i diamanter. (28) Bruden får behålla sin gåva även om paret senare skulle skilja sig. Mannen har inte rätt till någon del av hustruns egendom, förutom till det som hon ger honom med egen fri vilja. (29) Koranen framhåller klart och tydligt sin ståndpunkt i frågan:

”Ge kvinnorna som en ren skänk deras brudgåva; men om de frivilligt avstår något av den, får ni ta emot och njuta det med gott samvete.”(Koranen 4:4)

Hustruns egendom och inkomster står under hennes fulla kontroll och är endast till för henne eftersom det är mannens plikt att försörja henne och barnen. (30) Hur rik hustrun än må vara så är hon inte tvungen att hjälpa till med familjens försörjning om hon inte själv väljer att göra det. Makar ärver varandra. Dessutom behåller en gift kvinna i islam sin självständiga rättsliga person och sitt familjenamn. (31) En amerikansk domare kommenterade en gång kvinnans rättigheter i islam med att säga: ”En muslimsk flicka kan gifta sig tio gånger utan att hennes individualitet absorberas av hennes olika män. Hon har ett eget namn och är en egen rättslig person.” (32)

11. SKILSMÄSSA

De tre religionerna skiljer sig mycket åt när det gäller skilsmässa. Kristendomen tar helt avstånd från det. Nya Testamentet förespråkar otvetydigt omöjligheten av att upplösa äktenskap. Det tillskrivs Jesus att ha sagt: ”Men jag säger er: den som skiljer sig från sin hustru av något annat skäl än otukt, han blir orsak till att äktenskapet kan brytas genom henne, och den som gifter sig med en frånskild kvinna bryter hennes äktenskap.”
(Matteusevangeliet 5:32)
Detta kompromisslösa ideal är utan tvekan orealistiskt. Det förutsätter ett tillstånd av moralisk perfektion som mänskliga samhällen aldrig lyckats uppnå. När ett par kommer till insikt om att deras äktenskap är bortom räddning så kan inte ett förbud mot skilsmässa hjälpa dem. Att tvinga ett par som inte passar ihop att fortsätta leva tillsammans mot deras vilja är varken effektivt eller resonabelt. Inte undra på att hela den kristna världen har varit tvungen att tillåta skilsmässa.
Judendomen å andra sidan tillåter skilsmässa även utan orsak. Gamla Testamentet ger mannen rätt att skilja sig från sin hustru även om han bara ogillar henne.
”Om en man har tagit sig en hustru och äktat henne, men hon sedan inte finner nåd för hans ögon, därför att han hos henne har funnit något som väcker hans avsmak, och om han därför har skrivit skiljebrev åt henne och gett henne det i handen och skickat bort henne från sitt hus, och kvinnan sedan, när hon har lämnat hans hus, går bort och blir en annans hustru, och nu också denne andre man får motvilja mot henne och skriver skiljebrev åt henne och ger henne det i handen och skickar henne bort från sitt hus, eller om denne andre man som har tagit henne till sin hustru dör, då får inte hennes förste man, som skickade bort henne, åter ta henne till sin hustru, sedan hon har låtit orena sig, ty detta skulle vara en styggelse inför Herren.”
(Femte Mosebok 24:1-4)
Den ovan nämnda versen hr lett till omfattande debatt bland judiska lärde eftersom de inte kan komma överens om betydelsen av orden ”inte finner nåd för”, ”avsmak” och ”ovilja” som de nämns i verserna. Talmud beskriver deras olika ståndpunkter:
”Shammamiskolan anser att en man inte bör skilja sig från sin hustru om han inte finner att hon gjort sig skyldig till dåligt sexuellt beteende medan Hillelskolan säger att han kan skilja sig ifrån henne om hon så bara misslyckats med att tillaga ett mål mat åt honom. Rabbi Akiba säger att han kan skilja sig ifrån henne även om det enda skälet är att han tycker att en annan kvinna är vackrare än vad hon är.” (Gittin 90a-b)
Nya Testamentet följer den shammamitiska åsikten medan judisk lag har följt de åsikter som hållits av helleliterna och Rabbi Akiba. (33) Eftersom det hellelitiska synsättet blev det härskande så blev det också en obruten tradition i judisk lag att ge mannen rätt att skilja sig från sin hustru utan orsak. Gamla Testamentet ger inte bara mannen rätt att skilja sig ifrån sin ”osmakliga” fru utan anser det vara ett måste att skilja sig ifrån en ”dålig” sådan:
”En dålig hustru skänker förnedring, nedsänkt blick och ett sårat hjärta. Slappt handslag och svaga knän kännetecknar den man vars hustru inte kan göra honom lycklig. Kvinnan är syndens ursprung och det är pga. henne som vi alla kommer att dö. Låt inte en läckande behållare droppa och låt inte en dålig hustru säga vad hon önskar. Om hon inte accepterar din kontroll över henne, så skilj dig ifrån henne och skicka bort henne.”
(Ecclesiasticus 25:25)

I Talmud återberättas flera specifika hustruhandlingar som lett till att männen varit tvungna att skilja sig ifrån dem: ”Om hon åt på gatan, om hon drack girigt på gatan, om hon ammade på gatan, i alla dessa fall säger Rabbi Meir att hon måste lämna sin man.” (Git. 89a) Talmud har också gjort det obligatoriskt att skilja sig ifrån en steril kvinna (som inte fått några barn under en tioårsperiod): ”Våra rabbiner lärde oss: Om en man tog sig en hustru och levde med henne under tio år utan att hon fick barn, så måste han skilja sig ifrån henne.” (Yeb 64a)

En kvinna kan å andra sidan inte i judisk lag ta initiativ till skilsmässa. Men en judisk hustru kunde hävda sin rätt till skilsmässa inför en judisk domstol om hon hade tillräckliga skäl. Dessa skäl är väldigt få och inkluderar: En man med fysiska defekter eller hudsjukdom, en man som inte fullföljer sina äktenskapliga åtaganden, osv. Rätten kan stödja hustruns krav på skilsmässa men kan inte upplösa äktenskapet. Endast mannen kan göra det genom att ge sin hustru ett skiljebrev. Rätten kunde hemsöka, bötfälla, fängsla och bannlysa honom för att försöka tvinga honom till att ge det nödvändiga skiljebrevet till hustrun men om han var tillräckligt envis kunde han sätta sig emot skilsmässan och definitivt fortsätta att ha henne bunden till sig. Vad värre är, han kan överge henne utan att ge henne skilsmässa och lämna henne både ogift och oskild. Han kan gifta sig med en annan kvinna eller t o m leva med vilken ensam kvinna som helst och få barn med henne (dessa barn anses av judisk lag som legitima) utan att behöva gifta sig med henne. Den övergivna hustrun kan å andra sidan inte gifta sig med en annan man eftersom hon fortfarande enligt lagen är gift. Hon kan inte heller leva med en annan man eftersom hon då anses vara otrogen och de barn som förhållandet leder till kommer att vara illegitima i tio generationer framåt. En kvinna i en sådan situation kallas agunah (fastkedjad kvinna). (34) I USA finns det idag omkring 1000 till 1500 kvinnor som är agunot (plural för agunah), medan antalet i Israel kan vara så högt som 16000. Män kan kräva sina hustrur på tusentals dollar i gengäld för en judisk skilsmässa. (35)

Islam intar en position mellan kristendomen och judendomen när det gäller skilsmässa. Äktenskapet i islam är ett heligt band som inte bör brytas med undantag för när det finns övertygande skäl. Makar instrueras att söka all tänkbar hjälp när de märker att deras äktenskap är i fara. Skilsmässa är något man tar till endast då det inte finns någon annan utväg. Kortfattat kan man säga att islam tillåter skilsmässa, men att det inte är något som uppmuntras på något sätt. Låt oss först fokusera på den sida som tillåter skilsmässa. Islam tillåter både man och hustru att bryta de äktenskapliga banden. Islam ger mannen rätt till Talaq (skilsmässa). Dessutom ger islam, till skillnad från judendomen, kvinnan rätt att upplösa äktenskapet genom vad som kallas för Khula. (36) Om mannen skiljer sig från sin hustru får han inte tillbaka något av den bröllopsgåva han en gång gav henne. Koranen förbjuder i klara ordalag den man som tar initiativ till skilsmässa att ta tillbaka bröllopsgåvan hur dyr eller värdefull den än må ha varit:

”Om ni önskar lämna en hustru och i hennes ställe ta en annan, tag då ingenting ifrån den första, även om ni har gett henne de dyrbaraste gåvor. Eller vill ni ta (gåvorna) tillbaka genom att rikta falska anklagelser mot henne och därmed begå en klar synd?”
(Koranen 4:20)

Om det är hustrun som väljer att upplösa äktenskapet så kan hon ge tillbaka bröllopsgåvan till mannen. Att återbörda bröllopsgåvan till mannen är i detta fall en rättvis kompensation för den man som önskar behålla sin hustru medan hon väljer att lämna honom. Koranen har

instruerat muslimska män att inte ta tillbaka något de givit sina hustrur förutom om fallet är så att det är hon som väljer att bryta de äktenskapliga banden:
”Skilsmässa (får återkallas) två gånger; därefter skall makarna återuppta samlivet i hedersamma former eller äktenskapet upplösas i godo. Det är inte tillåtet för er att återta något av det ni har gett er hustru om inte båda parterna fruktar att inte kunna iaktta de av Gud (fastställda) gränserna. Om ni alltså fruktar att inte kunna iaktta de gränser som Gud (fastställt) kan ingen klander riktas mot någon av makarna, om hustrun för att göra sig fri avstår något (till mannen).(Koranen 2:229)
En kvinna kom till Profeten Mohammed och sökte upplösa sitt äktenskap. Hon berättade för Profeten att hon inte hade några klagomål när det gällde sin mans karaktär eller uppförande. Hennes enda problem var att hon ogillade honom så till den grad att hon inte kunde leva med honom längre. Profeten frågade henne: ”Ger du tillbaka trädgården du fick (hennes bröllopsgåva)?” Hon svarade: ”Ja.” Profeten sa till mannen att ta tillbaka sin trädgård och acceptera äktenskapets upplösning. (Bukhari)
I vissa fall kan en muslimsk hustru vara villig att behålla äktenskapet intakt men finner sig ändå tvungen att söka skilsmässa av svåra skäl som: att mannen är grym mot henne, att han utan anledning övergivit henne, att han inte fullgör sina äktenskapliga plikter, osv. I dessa fall är det en muslimsk domstol som upplöser äktenskapet. (37)
Kortfattat kan man säga att islam gett kvinnan oöverträffbara rättigheter: hon kan upplösa äktenskapet genom Khula och hon kan ansöka om skilsmässa. En muslimsk kvinna kan aldrig hållas kvar mot sin vilja av en motsträvig make. Det var dessa rättigheter som fick judiska kvinnor som levde i de tidiga muslimska samhällena under sexhundratalet att söka skilsmässa från sina judiska män i muslimska domstolar. Rabbinerna deklarerade att dessa skilsmässor var ogiltiga och för att få slut på detta gav dem judiska kvinnor nya rättigheter och privilegier i ett försök att minska de muslimska domstolarnas dragningskraft. Judiska kvinnor i kristna länder gavs inga liknande privilegier eftersom den romerska lag som användes där inte var bättre för kvinnor än den judiska. (38)
Låt oss nu vända vår uppmärksamhet mot den sida av islam som inte uppmuntra till skilsmässa. Islams Profet sa till de troende att:
”Bland de tillåtna handlingarna är skilsmässa den som Gud avskyr mest” (Abu Dawood).
En muslimsk man bör inte skilja sig från sin hustru endast därför att han inte tycker om henne. Koranen säger åt muslimska män att vara vänliga mot sina fruar även om de endast har ljumma känslor för dem eller känner ovilja:
”Troende! Det är inte tillåtet för er att ärva (andras) hustrur mot deras vilja; och ni får inte utsätta (era hustrur) för hård behandling för att (förmå dem att begära skilsmässa och på så sätt kunna) återta något av vad ni har gett dem, såvida de inte bevisligen har gjort sig skyldiga till grovt oanständiga handlingar.”(Koranen 4:19)
Profeten underströk också att de bästa muslimerna är de som är de bästa gentemot sina fruar: ”De troende som visar den mest perfekta tron är de som har den bästa karaktären och de bästa ibland er är de som är de bästa gentemot sina fruar.” (Tirmidhi)
Men islam är en praktisk religion och erkänner att det finns situationer när ett äktenskap kan komma till gränsen för kollaps. I sådana fall räcker inte bara råd om vänlighet och självbehärskning.

Så vad gör man i en sådan situation för att rädda ett äktenskap? Koranen ger samma praktiska råd till den make eller maka vars partner är den som felat. För den man som har en hustru vars dåliga uppförande hotar äktenskapet har Koranen gett fyra olika råd som beskrivs i följande verser:
”Männen skall ha ansvar för och omsorg om kvinnorna med (den styrka och) de andra företräden som Gud har gett dem, och i egenskap av (kvinnornas) försörjare. Rättfärdiga kvinnor förrättar ödmjukt sin andakt (inför Gud) och döljer (för andra) det som Gud har dolt. Om ni ser tecken på illvilja hos dem, förmana dem då och varna dem och (om detta inte hjälper) håll er borta från deras nattläger och (som sista utväg) tillrättavisa dem handgripligen. Om de sedan visar sig medgörliga, sök då inte sak med dem. Gud är upphöjd, stor (i försvaret av de svagare). Om ni är rädda för oenighet mellan en man och hans hustru, utse då en skiljeman ur hans familj och en skiljeman ur hennes familj; om båda (innerst inne) vill försonas, skall Gud återställa det goda förhållandet mellan dem. Gud har kunskap om allt, är underrättad om allt.”(Koranen 4:34-35)
Först bör man pröva de tre första alternativen. Om det misslyckas bör man söka hjälp från familjen. Man måste lägga märke till att agan, som nämns i den ovan nämnda versen, av den upproriska hustrun, är en tillfällig lösning som endast får tas i bruk i extrema situationer som det tredje i raden av försök att få hustrun att ändra sitt dåliga uppförande. Om det hjälper har mannen som tydligt står nämnt i versen absolut ingen rätt att fortsätta störa hustrun. Om det inte hjälper har ändå inte mannen rätt att fortsätta utan måste då istället upplösa äktenskapet.
Profeten Mohammed har instruerat muslimska äkta män till att endast använda sig av dessa åtgärder i extrema situationer, t ex om hustrun öppet visar upp ett oanständigt beteende. Även i dessa fall bör straffet vara lätt, och även om hustrun envisas med sitt beteende är det inte tillåtet för honom att irritera henne:
”Om de öppet visar ett oanständigt beteende så överge dem i deras sängar och straffa dem lätt. Om de lyder er, stör dem inte mer.” (Tirmidhi)
Dessutom har islams Profet fördömt all aga utan orsak. En del muslimska hustrur klagade inför honom och sa att deras män hade slagit dem. När han hörde det slog han kategoriskt fast:
”De som gör så (dvs. slår sina hustrur) är inte de bästa bland oss.” (Abu Dawood)
I detta sammanhang måste man också minnas att Profeten också sa:
”Den bäste bland er är den som bäst behandlar sin familj, och jag är den som behandlar sin familj bäst bland er.” (Tirmidhi)
Profeten avrådde en muslimsk kvinna som hette Fatima bint Qais från att gifta sig med en man som var en känd kvinnomisshandlare:
”Jag gick till Profeten och sa: ’Abul Jahm och Muawiah vill gifta sig med mig.’ Profeten sa då: ’Muawiah är väldigt fattig och Abul Jahm brukar slå kvinnor.’” (Muslim)
Vi måste notera att Talmud tillåter hustrumisshandel som disciplinstraff. (39) En man kan använda sig av det även om det inte gäller extrema situationer som öppet oanständigt beteende. Han får slå sin fru även om hon bara nekar till att göra hushållsarbetet. Dessutom begränsas han inte av lätta bestraffningar. Han tillåts bryta sin frus envishet med piska eller genom att svälta henne. (40)

Till den hustru vars mans dåliga beteende är anledning till äktenskapets nära kollaps ger Koranen följande råd:
”Och om en kvinna fruktar hård behandling från mannens sida eller att han skall vända sig ifrån henne, kan ingen av dem klandras för att de söker förlikning; en uppgörelse i godo är bäst. I människans natur ligger (något av) snikenhet; (men sträva efter att) göra rätt och frukta Gud – Gud är väl underrättad om vad ni gör.”(Koranen 4:128)
I detta fall får hustrun rådet att söka förlikning med sin man (med eller utan hjälp från familjen). Noterbart är att Koranen inte råder kvinnan till att ta till åtgärderna att neka till sex, och aga. Skälet till denna skillnad kan vara att den skyddar hustrun ifrån den häftiga fysiska reaktion dessa åtgärder skulle kunna få en man till som redan beter sig illa. En sådan reaktion skulle bara göra både hustrun och äktenskapet mer ont än gott. En del muslimska lärde har föreslagit att en domstol skulle kunna använda sig av dessa åtgärder å hustruns vägnar. Alltså skulle domstolen först tala den upproriske mannen tillrätta, sedan förbjuda honom till hustruns bädd och slutligen utfärda en symbolisk aga. (41)
Sammanfattningsvis kan man alltså säga att islam erbjuder muslimska äkta par många praktiska råd för att rädda deras äktenskap om det skulle drabbas av spänningar och problem. Om en av makarna hotar det äktenskapliga förhållandet får den andra maken rådet av Koranen att använda sig av alla möjliga och effektiva åtgärder för att rädda detta heliga band. Om alla dessa åtgärder misslyckas tillåter islam makarna att gå skilda vägar på ett fredligt och vänskapligt sätt.

12. MÖDRAR

Gamla Testamentet förespråkar på många ställen att föräldrar bör behandlas med vänlighet och omtänksamhet och fördömer de som vanärar dem: ”Om någon uttalar förbannelser över sin fader eller sin moder, skall han straffas med döden.” (Tredje Mosebok 20:9) och ”En vis som gör sin fader glädje, och en dåraktig människa är den som föraktar sin moder”. (Ordspråksboken 15:20). Fastän ärandet av fadern nämns ensamt på vissa ställen, som t.ex. ”En vis son hör på sin faders tuktan”, så nämns aldrig enbart ärandet av modern. Dessutom understryks det aldrig att man bör behandla sin mor med särskild vänlighet som ett tecken på uppskattning för hennes lidanden under barnafödande och amning. Dessutom får mödrar inte ärva någonting från sina barn, vilket fäderna får. (42)

Det är svårt att tala om Nya Testamentet som en text som ärar mödrar. Tvärtom får man intrycket av att Nya Testamentet anser att vänlig behandling av mödrar är ett hinder på vägen till Gud. Enligt Nya Testamentet kan man inte bli en god kristen värdig att bli en av Kristus lärjungar om man inte hatar sin mor. Det tillskrivs Jesus att ha sagt:

”Om någon kommer till mig utan att hata sin far och sin mor och sin hustru och sina barn och sina syskon och därtill sitt eget liv, kan han inte vara min lärjunge” (Lukasevangeliet 14:26).

Dessutom målar Nya Testamentet upp en bild av att Jesus inte brydde sig om, eller inte ens respekterade, sin egen mor. Tex. brydde han sig inte om att gå och hälsa på henne en gång då hon kommit för att se honom predika:

”Nu kom hans mor och hans bröder. De stannade utanför och skickade bud efter honom. Det satt mycket folk omkring honom och de sade: ’Din mor och dina bröder är här utanför och söker dig’. Jesus svarade dem: ’Vem är min mor och mina bröder?’ Han såg på dem som satt runt omkring honom och sade: ’Det här är min mor och mina bröder. Den som gör Guds vilja är min bror och syster och mor.’” (Markusevangeliet 3:31-35)

Man kan hävda att Jesus försökte lära sin publik en viktig läxa, nämligen att religiösa band inte är mindre viktiga än familjeband. Men han kunde ha lärt ut samma sak utan att visa sin mor en sådan absolut nonchalans. En liknande respektlöshet beskrivs när han vägrar att stödja ett uttalande av en kvinna i hans publik som välsignar hans mors roll då hon födde och ammade honom:

”När han sade detta hördes en kvinna i mängden ropa: ’Saligt detta moderliv som har burit dig, och saliga de bröst som du har diat.’ Men han svarade: ’Säg hellre: ’Saliga de som hör Guds ord och tar vara på det.’” (Lukasevangeliet 11:27-28)

Om en kvinna i en sådan framträdande position som Jungfru Maria verkligen behandlades med en sådan ohövlighet som Nya Testamentet beskriver, av en son med en sådan utmärkande ställning som Jesus Kristus, hur ska då inte en vanlig kristen mor behandlas av sin vanlige kristne son?

I islam finns det ingenting som kan jämföras med den ära, respekt och uppskattning som länkas till modersrollen. Koranen sätter vikten av vänlighet gentemot föräldrarna på andraplats efter dyrkan av Gud den Allsmäktige:”Er herre har befallt, att ni inte skall dyrka någon annan än honom. Och (han har anbefallt er) att visa godhet mot (era) föräldrar. Om en av dem eller båda uppnår hög ålder i din vård var då inte otålig eller sträng mot dem, tillrättavisa dem inte, och tala alltid hövligt och vänligt till dem. Och sänk ödmjukt (ömhetens) vinge över dem och be: ’Herre! När jag var liten vårdade och fostrade dem mig (med kärlek); förbarma Dig (nu) i Din nåd över dem!’”(Koranen 17:23-24)

Koranen framhåller på flera ställen just moderns viktiga roll då det gäller barnafödande och amning:
”Gud har anbefallt människan (att visa) godhet mot sina föräldrar; (hon bör tänka på att) modern har burit barnet genom det ena svaghetstillståndet efter det andra, (fött det) och ammat det under två år. Tacka Mig och dina föräldrar (och minns att) Jag är målet för er färd!”(Koranen 31:14)
Moderns speciella plats i islam har så här vältaligt beskrivits av Profeten Mohammed:
”En man frågade Profeten: ’Vem bör jag främst ära?’ Profeten svarade: ’Din mor.’ ’Och efter henne?’ frågade mannen. Profeten svarade: ’Din mor.’ ’Och efter henne?’ frågade mannen. Profeten svarade: ’Din mor.’ ’Och efter henne?’ frågade mannen. Profeten svarade: ’Din far.’”(Bukhari och Muslim)
En av de få föreskrifter i islam som fortfarande troget efterföljs av muslimer än idag är den omtänksamma behandlingen av mödrar. De hedersbetygelser som muslimska mödrar får från sina söner och döttrar är exemplariska. Den intensivt varma relationen mellan muslimska mödrar och deras barn och den djupa respekt muslimska män visar sina mödrar brukar förundra västerlänningar. (43)

13. KVINNLIG ARVSRÄTT

En av de viktigaste skillnaderna mellan Koranen och Bibeln är deras syn på kvinnans rätt att ärva en avliden släkting. Bibelns synsätt har kortfattat beskrivits av Rabbi Epstein: ”Den fortlöpande och obrutna traditionen allt sedan de bibliska dagarna ger hushållets kvinnliga medlemmar ingen rätt att ärva familjens egendom. I den mer primitiva arvsrätten ansågs familjens kvinnliga medlemmar vara en del av egendomen. Men i mosaisk lag hade döttrarna arvsrätt om det inte fanns några manliga arvtagare kvar. Hustrun däremot hade ingen arvsrätt ens under sådana förhållanden.” (44)

Varför ansågs familjens kvinnliga medlemmar vara en del av egendomen? Rabbi Epstein har svaret: ”De är ägda – före giftermålet av fadern och efter giftermålet av mannen.” (45)

Bibelns regler om arvsrätt läggs fram i (27:1-11) En hustru får ingen del av sin mans egendom, medan han är den förste att ärva henne, t o m före hennes söner. En dotter kan ärva endast om det inte finns några manliga arvingar. En fader är en arvinge, medan modern inte är det alls. Änkor och döttrar var, om det fanns manliga arvingar, tvungna att lita till att dessa försörjde dem. Det var därför som änkor och faderlösa flickor var på botten av det judiska samhället. De kristna följde under lång tid detta exempel. Både kristendomens religiösa och civila lagar hindrade döttrarna från att dela arv med sina bröder. Dessutom fråntogs hustrur all arvsrätt. Dessa orättvisa lagar överlevde ända fram till slutet av 1800-talet. (46)

Bland de hedniska araberna före islams inträde hade männen en exklusiv arvsrätt. Koranen avskaffade alla dessa orättvisa seder och bruk och gav alla kvinnliga släktingar rätt att ärva: ”Män har rätt till en andel av vad föräldrar och nära anhöriga efterlämnar och kvinnor har rätt till en andel av vad föräldrar och nära anhöriga efterlämnar, vare sig det är litet eller mycket – en andel föreskriven av (Gud).”(Koranen 4:7)

Muslimska mödrar, döttrar och systrar fick arvsrätt trettonhundra år innan Europa ens erkände att dessa rättigheter existerade. Skillnaderna i arvsrätt är ett väldigt stort ämne med en enorm mängd detaljer (4:7, 11, 12, 176). Den generella regeln är den att kvinnan ärver hälften av mannen förutom i de fall då modern får lika stor del som fadern. Denna allmänna regel kan verka orättvis när man jämför med andra lagar om män och kvinnor. För att förstå det rationella bakom denna regel måste man komma ihåg att i islam är männens finansiella plikter långt mer betydande än kvinnornas (se kapitlet ”Hustruns egendom?”). En brudgum måste ge sin brud en bröllopsgåva. Denna gåva blir hennes exklusiva egendom och förblir så även om han senare skulle skilja sig ifrån henne. Bruden behöver inte ge brudgummen någon gåva. Dessutom måste mannen försörja fru och barn. Hustrun däremot måste på intet sätt hjälpa till med försörjningen. Hennes egendom och inkomster är för henne enbart, om hon inte av egen vilja delar med sig till sin man. Man måste även förstå att islam starkt förespråkar familjeliv. Islam uppmanar ungdomar att gifta sig, motverkar skilsmässa och ser inte celibat som en dygd. Därför är familjelivet, i det sanna islamiska samhället, en norm, och singelliv ett ovanligt undantag. I ett islamiskt samhälle är nästan alla giftasvuxna män och kvinnor gifta. I ljuset av dessa fakta kan man alltså uppskatta att muslimska män har en större ekonomisk börda än muslimska kvinnor. Därför är meningen med islams arvsregler att avskaffa denna obalans så att samhället blir fritt från alla köns och klasskamper. Efter att ha gjort en enkel jämförelse mellan muslimska kvinnors finansiella rättigheter och plikter har en brittisk kvinna kommit fram till att islam inte bara behandlar kvinnor rättvist, utan också generöst. (47)

14. ÄNKORS STÄLLNING

Eftersom Gamla Testamentet inte ger änkor rätt till arv tillhörde dem de mest sårbara medlemmarna av det judiska folket. De manliga arvingar som ärvde hela den avlidne makens egendom skulle ta hand om dem. Men änkor hade ingen möjlighet att få en försäkran om att de verkligen skulle göra detta och levde på nåder. Därför tillhörde änkorna de lägsta klasserna i gamla Israel och änkeståndet ansågs vara en symbol för svårt förfall (Jesaja 54:4). Men en änka kunde inte bara kastas ut från sin avlidne makes egendom. Enligt Första Mosebok 38 måste en barnlös änka gifta sig med sin makes bror, även om denne redan är gift, för att denne ska kunna producera avkomma för sin käre bror så att inte dennes namn dör ut:
”Då sade Juda till Onan: ’Gå in till din broders hustru, gift dig med henne i din broders ställe och skaffa avkomma åt din broder.”’ (Första Mosebok 38:8)
Änkan behöver inte ge sitt medgivande till giftermålet. Änkan behandlas som en del av sin avlidne makes egendom. Den bibliska lagen tillämpas fortfarande i dagens Israel. (48) En barnlös änka i Israel gifts bort med sin makes bror. Om brodern är för ung för att gifta sig måste hon vänta tills han blir vuxen nog. Skulle den avlidnes bror vägra att gifta sig med henne blir hon fri och kan gifta sig med en annan man hon valt. I Israel är det inte ett ovanligt fenomen att änkor utsätts för utpressning av sina svågrar för att få sin frihet.
De hedniska araberna innan islam hade liknande seder och bruk. En änka sågs som en del av sin makes egendom och kunde gå i arv till hans manliga arvingar och hon giftes oftast bort med den avlidnes äldste son han fått med en annan hustru. Koranen attackerade och avskaffade denna förnedrande sed:
”Ni får inte ta till hustru den som varit er faders hustru – dock, det som har skett, har skett – detta var ett skamlöst beteende, en ond och avskyvärd sed.”
(Koranen 4:22)
I den bibliska traditionen såg man ner på änkor och frånskilda kvinnor till den grad att höga präster varken kunde gifta sig med dem eller med prostituerade:
”Till hustru skall han ta en kvinna som är jungfru. En änka eller en förskjuten hustru eller en vanärad kvinna, en sköka – en sådan får han inte ta, utan en jungfru bland sina släktingar skall han ta till hustru för att han inte må ohelga sin livsfrukt bland sina släktingar.”
(Tredje Mosebok 21:13-15)
I dagens Israel kan inte en ättling av ståndsklassen Cohen (de höga prästerna under tempeltiden) gifta sig med en frånskild kvinna, en änka eller en prostituerad. (49) I judisk lag anses en kvinna som blivit änka tre gånger, och då alla tre män dött av naturliga orsaker, som ”olycksbringande”. Hon förbjuds från att gifta sig igen. (50) Koranen å andra sidan erkänner varken ståndsklasser eller olycksbringande personer. Änkor och frånskilda har friheten att gifta sig med vem de vill. I Koranen är det ingen skam att vara änka eller frånskild:
”Då ni har skilt er från er hustru och hennes vänteperiod närmar sig slutet, skall ni antingen ta henne tillbaka eller också ge henne fri, allt enligt god sed. Men ni får inte hålla henne kvar mot hennes vilja för att skada henne. Den som handlar så begår orätt mot sig själv.”
(Koranen 2:231)
”När någon av er dör och efterlämnar hustrur, skall de iaktta en vänteperiod av fyra månader och tio dagar (innan de får ingå nytt äktenskap). När denna period löpt ut, (råder

de sig själva och) ingen skall klandras för vad de företar sig inom ramen för vad som är god sed. Gud är väl underrättad om vad ni gör.”(Koranen 2:234)
”Om någon av er vid sin död efterlämnar hustrur skall de i testamentariskt förordnande tillförsäkras försörjning (ur kvarlåtenskapen) under ett år med rätt för dem att under denna tid bo kvar (i hemmet). Om de (ändå) lämnar det skall ingen klandras för vad de företar sig inom ramen för vad som är god sed. Gud är allsmäktig, vis.”(Koranen 2:240)

15. MÅNGGIFTE

Låt oss nu ta oss an den viktiga frågan om månggifte. Månggifte är en urgammal sed som funnits i många civiliserade samhällen. Bibeln fördömde inte månggifte. Tvärtom vittnar ofta Gamla Testamentet och rabbinska skrifter om månggiftets legitimitet. Det sägs att kung Salomo hade sjuhundra fruar och trehundra älskarinnor (Första Kungaboken 11:3). Även kung David sägs ha haft många fruar och älskarinnor (Andra Samuelsboken 5:13). Gamla Testamentet nämner hur man bör fördela en mans egendom till dennes söner från olika hustrur (Femte Mosebok 22:7). Den enda restriktion som nämns när det gäller månggifte är förbudet att gifta sig med en hustrus syster (Tredje Mosebok 18:18). Talmud ger rådet att begränsa sig till fyra fruar. (51) Europeiska judar praktiserade månggifte ända fram till 1500-talet. Orientaliska judar praktiserade regelbundet månggifte ända tills de kom till Israel där den civila lagen förbjuder det. Men i den religiösa lagen, som i sådana fall överskuggar den civila, är det tillåtet. (52)
Hur är det då med Nya Testamentet? Fader Eugene Hillman skriver i sin insiktsfulla bok ”Att överväga månggifte”: ”Ingenstans i Nya Testamentet kan man finna en uttrycklig befallning om att äktenskap bör vara monogama eller att månggifte är förbjudet.” (53) Dessutom talade inte Jesus emot månggifte trots att det praktiserades av judarna under hans tid. Fader Hillman understryker det faktum att den Romerska kyrkan förbjöd månggifte för att anpassa sig till den grekisk-romerska kulturen (som föreskrev endast en legitim hustru men tillät att männen hade älskarinnor och prostituerade). Han citerar St. Augustine: “Sannerligen, i vår tid, samt för att hålla oss till den romerska seden, är det inte längre tillåtet att ha mer än en hustru.” (54) Afrikanska kyrkor och afrikanska kristna påminner ofta sina europeiska bröder om att förbudet mot månggifte är en kulturell tradition och inte ett autentiskt kristet förbud.
Koranen tillät också månggifte, men inte utan restriktioner:
”Om ni är rädda att inte kunna behandla de faderlösa med rättvisa, ta då (andra) kvinnor som är tillåtna för er till hustrur – två eller tre eller fyra; men (begränsa er till) en enda om ni inte tror er om att kunna behandla dem alla lika – eller (vänd er till) någon av dem som ni rättmätigt besitter. Detta gör det lättare för er att undvika partiskhet.”(Koranen 4:3)
Tvärtemot Bibeln begränsade Koranen antalet hustrur till fyra under det stränga kravet att en man måste behandla dem rättvist och jämlikt. Man ska inte tro att Koranen uppmanar de troende till månggifte eller att det ses som ett ideal. Man kan säga att Koranen har ”tillåtit” eller ”tolererat” månggifte, men inte mer än så. Varför? Varför är månggifte tillåtet? Svaret är enkelt: det finns platser och tider då det finns påträngande sociala och moraliska anledningar till månggifte. Som den ovan nämnda koranversen visar så måste man förstå den av islam givna rätten till månggifte i ljuset av samhällets plikter gentemot faderlösa och änkor.
Islam är en universell religion som passar alla tider och platser och kan därför inte ignorera dessa högst viktiga plikter.
I de flesta civiliserade samhällen finns det fler kvinnor än män. I USA finns det minst åtta miljoner fler kvinnor än män. I ett land som Guinea går det 122 kvinnor på 100 män. I Tanzania finns det 95,1 män per 100 kvinnor. (55) Vad ska ett samhälle göra åt en så obalanserad könsfördelning? Det finns många lösningar och vissa skulle föreslå celibat och andra mord på flickebarn (vilket fortfarande existerar i vissa länder idag!). Andra kan tycka att den enda lösningen är att samhället tillåter all sexuell aktivitet: prostitution, sex utom

äktenskapet, homosexualitet, osv. I andra samhällen, liksom i de flesta afrikanska samhällen idag, anser man att den värdigaste lösningen är att tillåta månggifte som en kulturellt accepterad och socialt respekterad inrättelse. Vad som ofta missförstås i Väst är att kvinnor i andra kulturer inte tvunget ser månggifte som ett tecken på kvinnoförtryck. T.ex. föredrar många unga afrikanska brudar, både muslimska och kristna, att gifta sig med en man som redan bevisat att han är en ansvarsfull make. Många afrikanska fruar uppmanar sina män till att gifta sig med en andra kvinna för att få sällskap. (56) En studie gjord på över sextusen kvinnor i åldrarna 15-59, gjord i Nigerias näst största stad, visade att 60 % av dessa skulle bli glada om deras män tog sig en andra hustru. Endast 23 % uttryckte ilska över att få dela sin man med en annan kvinna. 76 % av kvinnorna i en studie gjord i Kenya såg positivt på månggifte. I en studie gjord på den kenyanska landsbygden ansåg 25 kvinnor av 27 att månggifte var bättre är engifte. Dessa kvinnor tyckte att månggifte kan bli en lycklig och välbringande erfarenhet om fruarna samarbetar med varandra. (57) I afrikanska samhällen är månggifte så respekterat att vissa protestantiska kyrkor har börjat tolerera det allt mer. En biskop i den anglikanska kyrkan i Kenya deklarerade att: ”Trots att engifte må vara det ideala sättet för man och kvinna att uttrycka sin kärlek på, så måste kyrkan komma ihåg att månggifte i vissa kulturer är socialt accepterat och att tron på att månggifte står i motsats till kristendomen inte längre är hållbar.” (58) Efter att noggrant ha studerat afrikanskt månggifte har pastor David Gitari från den anglikanska kyrkan kommit fram till att månggifte, när det praktiseras som sig bör, är mer kristet än skilsmässa och omgifte när det kommer till de övergivna fruarna och barnen. (59) Jag känner personligen till några högutbildade afrikanska fruar som trots att de levt i Väst under många år inte har några som helst invändningar mot månggifte. En av dem, som bor i USA, har gett sin man order om att ta sig en andra fru som kan hjälpa henne med barnen.

I krigstider blir den obalanserade könsfördelningen verkligen problematisk. Den amerikanska ursprungsbefolkningen led svårt av detta. Kvinnor i dessa stammar, som faktiskt hade en ganska hög status, accepterade månggifte eftersom det var det bästa skyddet mot oanständigt beteende. De europeiska nybyggarna fördömde detta och kallade det ”ociviliserat”, dock utan att erbjuda några alternativ. (60) Efter Andra Världskriget fanns det i Tyskland 7 300 000 fler kvinnor än män (3.3 miljoner av dessa var änkor). Det gick hundra män mellan 20 och 30 års ålder på 167 kvinnor i samma åldersgrupp. (61) Många av dessa kvinnor var i behov av en make, inte bara som livskamrat utan också som familjeförsörjare under de extremt svåra tider som rådde då. Soldaterna i de segrande allierade trupperna utnyttjade dessa kvinnors sårbarhet. Många unga flickor och änkor hade förhållanden med medlemmar ur ockupationsmakterna. Många amerikanska och brittiska soldater betalade sina nöjen med dessa kvinnor med choklad, cigaretter och bröd. Barnen gladdes åt dessa presenter. En tio årig pojke som hörde att andra barn fick sådana presenter önskade av hela sitt hjärta att hans mor skulle träffa en engelsman så att hon inte längre skulle behöva gå hungrig. (62) Vi måste nu fråga vårt eget samvete: Vad är det mest värdiga för en kvinna? Att som hos indianerna bli en accepterad och respekterad andrahustru, eller, som hos de ”civiliserade” allierade trupperna, bli en prostituerad? Vad är med andra ord mest värdigt för en kvinna, Koranens lösning eller en teologi baserad på det Romerska kejsardömets kultur?

Det är intressant att notera att man under en internationell ungdomskonferens i München 1948 diskuterade problemet med den obalanserade könsfördelningen i Tyskland. När det stod klart att man inte kunde enas kring en gemensam lösning föreslog några deltagare

månggifte. De samlades första reaktion var en blandning av chock och avsmak. Men efter att noggrant ha studerat förslaget kom man överens om att det var den enda möjliga lösningen. Därför kom månggifte med bland konferensens slutliga rekommendationer. (63)
Det finns idag i världen fler massförstörelsevapen än någonsin tidigare och de europeiska kyrkorna kan snarare eller senare bli tvungna att acceptera månggifte som den enda möjliga lösningen. Fader Hillman har efter långa funderingar erkänt detta faktum: ”Det är fullt troligt att dessa olika tekniker för att åstadkomma massmord (kärnvapen, biologiska och kemiska vapen) kan orsaka en så drastisk obalans i könsfördelningen att månggifte blir en nödvändighet för att vi ska överleva… I motsats till tidigare seder och bruk kan en överväldigande moralisk och naturlig vändning ske till månggiftets fördel. I en sådan situation skulle teologer och kyrkoledare snabbt komma med viktiga anledningar och bibliska texter som rättfärdigar en ny syn på äktenskapet.” (64)
Ännu idag fortsätter månggifte att vara en lösning på många av det moderna samhällets problem. De plikter som Koranen nämner tillsammans med tillåtelsen för månggifte är idag mer synbara i Västvärlden än i Afrika. I USA råder det t.ex. kris bland den svarta befolkningen pga. den ojämlika könsfördelningen. En utav tjugo unga svarta män riskerar att dö före 21-årsdagen. För dem mellan 20 och 35 års ålder är mord den ledande dödsorsaken. (65) Dessutom är många svarta unga män arbetslösa, sitter i fängelse eller använder droger. (66) Som ett resultat av detta har en av fyra svarta kvinnor som fyllt 40 aldrig varit gift, vilket kan jämföras med en av tio vita kvinnor. (67) Dessutom blir många svarta unga kvinnor ensamstående mödrar före 20 års ålder och är alltså i behov av att bli försörjda. Dessa tragiska omständigheter leder till slut till att allt fler svarta kvinnor har börjat med vad de kallar ”att dela man”. Det innebär att många av dessa olyckliga ensamstående svarta kvinnor har förbindelser med gifta män. Fruarna har oftast ingen aning om att de delar sina män med andra kvinnor. En del observatörer av denna kris i det afro-amerikanska samhället anser att man starkt borde rekommendera samstämmigt månggifte som en tillfällig lösning på bristen på svarta män tills man förändrat det amerikanska samhället i stort. (69) Med samstämmigt månggifte menar man ett månggifte som är godkänt av samhället och som alla berörda parter kommit överens om, vilket står i motsats till det vanligtvis hemliga sättet ”att dela man” som är skadligt både för hustrun och samhället. Under en paneldiskussion på Temple University i Philadelphia den 27 januari 1993 tog man upp problemet med att kvinnor i den afro-amerikanska befolkningen delar män. (70) Några av talarna rekommenderade månggifte som en potentiell lösning på problemet. De föreslog också att månggifte inte borde vara förbjudet i lag, speciellt inte i ett samhälle som tillåter att män går till prostituerade och älskarinnor. En kvinna i publiken fick ta emot entusiastiska applåder då hon menade att afroamerikaner borde lära sig från Afrika där månggifte praktiseras på ett ansvarsfullt sätt.
Philip Kilbride, en antropolog med romersk-katolskt ursprung, lägger i sin provokativa bok ”Månggifte för våran tid” fram månggifte som en lösning på många av det amerikanska samhällets missförhållanden i stort. Han anser att månggifte i många fall kan vara ett potentiellt alternativ till skilsmässa för att skona barnen från den skada som föräldrarnas separation åsamkar. Han framhåller att många skilsmässor i Amerika orsakas av det ökande antalet utomäktenskapliga förhållanden. Enligt Kilbride är det bättre för barnen att ett utomäktenskapligt förhållande leder till månggifte än till skilsmässa: ”Det vore bättre för barnen om man inte såg separation som enda lösning utan även såg på möjligheten att

utöka familjen.” Dessutom föreslår han att även andra grupper kan dra fördel av månggifte, såsom äldre, där bristen på män är stor, och svarta kvinnor som ”delar män”. (71)

1987 frågade studenttidningen vid Berkely University i Kalifornien studenterna om de ansåg att män borde ha laglig rätt att ha mer än en hustru som svar på det minskande antalet manliga giftermålskandidaterna i Kalifornien. Nästa alla studenter svarade jakande. En kvinnlig student menade till och med att ett polygamt äktenskap både skulle tillfredsställa henne känslomässigt och fysiskt samtidigt som det skulle ge henne mer frihet än ett monogamt sådant. (72) Detta argument används faktiskt av de få kvarvarnade fundamentalistiska kvinnliga mormoner som fortfarande praktiserar månggifte i USA. De anser att månggifte är en ideal möjlighet för kvinnor att både ha karriär och familj eftersom kvinnorna hjälper varandra med barnen. (73)

Man måste tillägga att månggifte i islam är något man kommer överens om tillsammans. Ingen kan tvinga en kvinna att gifta sig med en man som redan är gift. Dessutom har hustrun rätt att kräva att mannen inte tar sig någon andra hustru. (74) Bibeln tar å andra sidan ibland till påtvingat månggifte. En barnlös änka måste gifta sig med sin bortgångne makes bror, även om denne redan är gift. Hon själv har ingen talan. (se kapitlet om ”Änkors ställning”)

Man bör lägga märke till att månggifte är ovanligt i många muslimska länder idag eftersom könsfördelningen inte är i så stor obalans. Man kan med säkerhet säga att antalet polygama giftermål i den muslimska världen är mycket lägre än antalet utomäktenskapliga förhållanden i Väst. Med andra ord är män i den muslimska världen idag mer strikt monogama än män i Västvärlden.

Den framstående kristna evangelisten Billy Graham har erkänt detta faktum: ”Kristendomen kan inte kompromissa när det gäller frågan om månggifte. Om dagens kristendom inte kan göra det, är det till dess egen nackdel. Islam har tillåtit månggifte som en lösning på samhällets missförhållanden och har tillåtit en viss grad av rörelsefrihet för den mänskliga naturen, men endast inom lagens strikt definierade ramar. Kristna länder framhåller engifte men praktiserar i själva verket månggifte. Ingen är omedveten om den roll älskarinnor spelar i det västerländska samhället. I detta fall är islam en fundamentalistiskt ärlig religion och tillåter en muslim att ta sig en andra fru om han måste men förbjuder strikt alla hemliga kärleksförbindelser för att bibehålla och skydda samhällets moraliska redighet.” (75)

Det är av intresse att notera att många länder, muslimska lika väl som icke-muslimska, i världen idag har förbjudit månggifte i lag. Att ta sig en andra hustru, även med den första hustruns fria medgivande, är ett lagbrott. Å andra sidan är det helt lagligt att ta sig en älskarinna vare sig hustrun vet om det eller ej! Vad är visdomen bakom en sådan motsägelse? Är lagen gjord för att belöna bedrägeri och straffa ärlighet? Det är en av vår ”moderna” världs outgrundliga paradoxer.

16. SLÖJAN

Låt oss slutligen belysa vad som i Väst anses vara den främsta symbolen för kvinnans förtryck och underlägsenhet – slöjan eller huvudduken. Stämmer det att det inte finns någonting som liknar den islamiska slöjan i den judisk-kristna traditionen? Låt oss ta reda på sanningen. Rabbi Dr. Menachem M. Brayer (professor i biblisk litteratur vid Yeshivauniversitetet) skriver i sin bok "Den judiska kvinnan i rabbinsk litteratur" att det var en sed bland judiska kvinnor att, när de gick ut, täckte håret och ibland även ansiktet lämnandes endast ena ögat synligt. (76) Han citerar några kända rabbiner från äldre tider "Israels döttrar bör inte gå ut utan att täcka huvudet" och "Förbannad är den man som låter sin hustrus hår bli synligt… en kvinna som visar sitt hår utav högfärdighet för med sig fattigdom." Rabbinsk lag förbjuder att man reciterar välsignelser eller böner i närvaro av gifta kvinnor med exponerat hår eftersom de anses "nakna". (77) Dr. Brayer nämner också att: "Under den tannaitiska perioden ansågs den judiska kvinnans undlåtenhet att täcka sitt hår som en skymf av hennes egen anständighet. När hennes huvud var avtäckt kunde hon få böta fyrahundra zuzim för denna förseelse." Dr. Brayer förklarar också att den judiska kvinnans slöja inte alltid ansågs vara ett tecken på anständighet. Ibland symboliserade slöjan snarare distinktivitet och lyx. Slöjan symboliserade ädla kvinnors ärbarhet och överlägsenhet. Den representerade också kvinnans otillgänglighet, som ett tecken på att hon var sin makes heliga ägodel. (78)

Slöjan visade att kvinnan hade självrespekt och social status. Kvinnor i lägre samhällsklasser brukade ofta bära slöja för att ge intryck av att tillhörde en högre klass. I det gamla judiska samhället var det inte tillåtet för prostituerade att täcka sitt hår eftersom det var ett tecken på ädelhet. Däremot bar prostituerade ofta en speciell sjal på huvudet för att verka respektabla. (79) Judiska kvinnor i Europa fortsatte att bära slöja fram till 1800-talet då de alltmer började beblanda sig med den omgivande sekulariserade kulturen. Trycket tvingade många att gå ut barhuvade. En del judiska kvinnor fann att det var lättare att ersätta den traditionella slöjan med en peruk som dolde håret. Idag täcker de flesta religiösa kvinnor inte sitt hår förutom i synagogan. (80) Några av dem, som den hasidiciska sektens medlemmar, använder fortfarande peruk. (81)

Hur är det då med den kristna traditionen? Det är allmänt känt att katolska nunnor har täckt sina huvuden under hundratals år, men det är inte allt. I Nya Testamentet har Paulus gjort några mycket intressanta uttalanden om slöjan:

"Nu vill jag att ni skall veta att Kristus är varje mans huvud, att mannen är kvinnans huvud och att Gud är Kristi huvud. En man som ber eller profeterar med något på huvudet drar skam över sitt huvud. Men en kvinna bär skam över sitt huvud om hon ber eller profeterar barhuvad. Det är samma sak som om hon hade rakat av sig håret, för om en kvinna uppträder barhuvad kan hon lika gärna ha håret avklippt. Men när det nu är en skam för kvinnan att klippa eller raka av håret, måste hon ha någon huvudbonad. En man behöver ju inte ha något på huvudet, eftersom han är en avbild och avglans av Gud. Men kvinnan är en avglans av mannen, ty mannen kommer inte från kvinnan, utan kvinnan från mannen, och mannen skapades inte för kvinnan utan kvinnan för mannen. Därför måste kvinnan på huvudet bära ett tecken på sin rätt för änglarnas skull."

(Första Korintierbrevet 11:3-10)

Paulus anledning till att kvinnor skulle beslöja sig var för att slöjan representerar mannens auktoritet, mannen som är Guds avbild och ära, över kvinnan som skapades från och för

mannen. St. Tertullian skrev i sin berömda avhandling ”Angående beslöjandet av jungfrur”: ”Unga kvinnor, ni bär era slöjor ute på gatan, därför bör ni också bära dem i kyrkan, ni bär dem när ni är med främlingar, därför bör ni också bära dem med era bröder…” Bland den katolska kyrkans kanoniska lagar finns det idag en lag som kräver att kvinnor täcker sina huvuden i kyrkan. (82) Några av kristendomens undergrupperingar, som amishsekten och mennoniterna, har ännu idag beslöjade kvinnor. Den anledning som kyrkoledarna ger för användandet av slöja är att: ”Huvudduken är ett tecken på kvinnans underordnande under mannen och under Gud” vilket är samma logik som introducerades i Nya Testamentet av Paulus. (83)

Med ovan nämnda bevis till hands är det uppenbart att islam inte uppfann huvudduken. Däremot stödde islam den. Koranen uppmanar troende muslimska män och kvinnor att sänka sin blick och bevara sin anständighet och uppmanar sedan muslimska kvinnor att förlänga sin huvudduk så att den också döljer halsen och bröstet:

”Säg till de troende männen att de bör sänka blicken och lägga band på sin sinnlighet; det leder till större renlighet i deras liv; Gud är underrättad om vad de gör. Oh säg till de troende kvinnorna att de bör sänka blicken och lägga band på sin sinnlighet och inte bör visa mer av sina behag än vad som (anständigtvis) kan vara synligt; låt de därför fästa slöjan å att den täcker barmen. Och de skall inte låta sina behag skymta inför andra än sin make, sin fader, sin svärfader, sina söner, sin makes söner, sina bröder, sina brorssöner, sina systersöner, närstående kvinnor, dem som de rättmätigt besitter och sådana manliga tjänare, som inte längre känner begär efter kvinnor, eller barn som ännu inte har begrepp om kvinnlig nakenhet. Och låt dem inte gå med svajande gång för att dra uppmärksamhet till sina dolda behag. Troende! Vänd er till Gud i ånger (över era fel och synder); kanske skall det gå er väl i händer!” (Koranen 24:30-31)

Koranen är väldigt tydlig när det gäller att framhålla att slöjan är nödvändig för anständighet. Men varför är anständighet nödvändigt? Koranen är tydlig även när det gäller det:

”Profet” Säg till dina hustrur och dina döttrar – och till (alla) troende kvinnor – att de (utanför hemmet) noga sveper om sig sina ytterplagg; på så sätt blir de lättare igenkända (som anständiga kvinnor) och undgår att bli ofredade. Gud är ständigt förlåtande, barmhärtig.”(Koranen 33:59)

Det är det här som är anledningen; anständighet är föreskriven för att skydda kvinnor från ofredande, eller så kan man helt enkelt säga att anständighet är ett skydd. Därför är den enda målet med den islamiska slöjan att den ska skydda. Den islamiska slöjan är, till skillnad från den kristna inte ett tecken på mannens auktoritet över kvinnan eller ett tecken på kvinnans underkastelse under mannen. Den islamiska slöjan är, till skillnad från slöjan i den judiska traditionen, inte ett tecken på lyx eller ett sätt för att urskilja ädla kvinnor. Den islamiska slöjan är bara ett tecken på anständighet och har som mål att skydda kvinnan, alla kvinnor. Den islamiska filosofin är den att det alltid är bättre att vara på den säkra sidan. Koranen är faktiskt så angelägen om att skydda kvinnors kroppar och kvinnors rykte att en man som felaktigt vågar anklaga en kvinna för otrohet blir hårt straffad:

”Och de som anklagar ärbara kvinnor (för äktenskapsbrott) och sedan inte visar sig ha stöd av fyra vittnen, straffas med åttio piskrapp och skall i framtiden inte få avge vittnesmål; de har visat grovt trotts mot Gud.”(Koranen 24:4)

Jämför Koranens strikta attityd med Bibelns extremt släpphänta straff för våldtäckt:
”om däremot en man träffar en jungfru som inte är trolovad och han tar fatt henne och ligger med henne och de ertappas, så skall mannen som låg med flickan ge åt flickans fader femtio siklar silver och ta henne själv till sin hustru, därför att han har kränkt henne. Han får inte skilja sig från henne, så länge han lever.(Femte Mosebok 22:28-30)
Man måste här ställa sig den enkla frågan om vem som verkligen blir straffad i detta fall. Är det mannen som bara behöver betala böter för våldtäkten, eller är det flickan som tvingas gifta sig med mannen som våldtog henne och leva med honom fram till hans död? Man bör också fråga sig vad som bäst skyddar kvinnan – Koranens strikta attityd eller Bibelns släpphänthet?
En del människor, särskilt i Väst, tenderar att förlöjliga hela argumentet om att anständighet skyddar. Deras argument är att utbildning åt alla, civiliserat uppträdande och självkontroll är det bästa skyddet. Vi kan då svara att det är bra men inte tillräckligt. Om ”civilisation” är tillräckligt skydd, hur kommer det sig då att kvinnor i Nordamerika inte vågar promenera ensamma på en mörk gata – eller ens korsa en öde parkeringsplats? Om utbildning är lösningen, hur kommer det sig då att ett respekterat universitet som Queens har en ”walk home service” för kvinnliga studenter? Om självkontroll är svaret, hur kommer det sig då att man varje dag på nyheterna kan höra om kvinnor som blivit utsatta för sexuella trakasserier på sina arbetsplatser? Några av dem som anklagats för sexuella trakasserier under de senaste åren är; marinofficerer, chefer, universitetsproffesorer, senatorer, domare i Högsta Domstolen samt USA:s president! Jag kunde inte tro mina ögon när jag läste följande statistik ur en broschyr utgiven av dekanus vid Kvinnobyrån vid Queens University:

- i Kanada blir en kvinna utsatt för ett sexuellt övergrepp var 6:e minut,
- en av tre kvinnor i Kanada kommer att bli utsatta för sexuellt övergrepp någon gång i livet,
- en av fyra kvinnor riskerar att bli utsatta för våldtäckt eller våldtäktsförsök någon gång i livet,
- en av åtta kvinnor kommer att bli utsatta för sexuella övergrepp medan de går i skola eller vid universitet, och
- en studie fann att 60 % av kanadensiska unga män sa att de skulle begå sexuella övergrepp om de var säkra på att inte åka fast.

Något är fel i grunden i det samhälle vi lever i. En radikal förändring av samhällets livsstil och kultur är absolut nödvändig. Det finns ett enormt behov av en kultur som bygger på anständighet, anständighet när det gäller klädsel, språk samt både mäns och kvinnors uppförande. Annars är risken stor att denna grymma statistik kommer att växa sig allt värre dag för dag och tyvärr blir det kvinnorna som blir ensamma om att betala priset. Faktiskt lider vi alla, men som K. Gibran har sagt, ” …för den som får ta emot slag är inte som den som räknar dem.” (84) Därför skadar bara ett samhälle som Frankrike i slutändan sig självt när de förbjuder unga flickor att gå i skolan pga. sin anständiga klädsel.
Det är en av vår tids största ironier att samma huvudduk som respekteras som ett tecken på ”helighet” när den bärs som ett tecken på mannens överhöghet av katolska nunnor anses vara ett tecken på förtryck när den bärs som ett skydd av muslimska kvinnor.

17. EPILOG

Den fråga som de flesta icke-muslimer som läst ett utkast av denna studie hade gemensamt var: behandlas verkligen muslimska kvinnor i muslimska länder på ett sådant ärbart sätt som beskrivs här? Svaret är tyvärr nej. Eftersom denna fråga oundvikligen dyker upp i varje diskussion angående kvinnans ställning i islam måste vi ge ett detaljerat svar för att kunna ge läsaren en rätt helhetsbild.

Det måste först fastställas att de stora skillnader som existerar mellan olika muslimska samhällen gör alla generaliseringar omöjliga. Det existerar ett brett spektrum av attityder gentemot kvinnor i den muslimska världen idag. Dessa attityder skiljer sig från det ena samhället till det andra och även inom varje individuellt samhälle. Men man kan urskilja vissa distinkta trender. Nästan alla muslimska samhällen har, i högre eller lägre grad, avvikit ifrån islams ideal när det gäller kvinnans ställning. Dessa avvikelser har huvudsakligen gått i två riktningar. Den första riktningen är den mer konservativa, restriktiva och traditionsbundna, medan den andra är mer liberal och väst-orienterad. De samhällen som följer den första riktningen behandlar kvinnor enligt de seder och traditioner man ärvt från sina förfäder. Dessa traditioner tar vanligtvis ifrån kvinnan många av de rättigheter islam gett henne. Dessutom behandlas kvinnor helt olika män. Denna diskriminering genomsyrar alla kvinnors tillvaro; hennes födelse mottas med mindre glädje än en pojkes, det är mindre troligt att hon kommer att få gå i skolan, hon kanske inte får ärva, hon övervakas konstant för att minska risken att hon begår oanständiga handlingar medan hennes bröders dito tolereras; hon kanske t o m dödas för att ha gjort samma sak som hennes manliga släktingar skulle skryta om; hon har väldigt lite att säga till om när det gäller familjens affärer eller samhällets intressen; hon kanske inte har full kontroll över sin egendom och sin hemgift; och slutligen önskar hon för sig själv som mor att föda pojkar för att få en högre status i det samhälle hon lever i.

Å andra sidan finns det muslimska samhällen (eller vissa klasser inom vissa samhällen) som många gånger översköljts av den västerländska kulturen och sätt att leva. Dessa samhällen imiterar ofta utan eftertanke allt de får från Väst och det hela slutar oftast med att de tar till sig det värsta från den västerländska ”civilisationen”. I dessa samhällen är en typisk ”modern” kvinnas högsta livsmål att bli så fysiskt vacker som möjligt. Därför är hon ofta besatt av sin kropps form, storlek och vikt. Hon tenderar att bry sig mer om sin kropp än om sitt sinne och mer om sin tjusarkraft än om sitt intellekt. I det samhället är det värdefullare att kunna charma, attrahera och hetsa upp än att nå bra studieresultat, intellektuell strävan eller socialt arbete. Man kan inte vänta sig att finna ett exemplar av Koranen i hennes handväska eftersom den är proppfull med kosmetika som hon har med sig vart hon än går. Det finns inte rum för hennes andlighet i ett samhälle som endast bryr sig om hennes attraktionskraft. Därför kommer hon att spendera sitt liv med att fullgöra sin femininitet snarare än sin humanitet.

Varför har muslimska samhällen avvikit från islams ideal? Det finns inget lätt svar på den frågan. Att ge en genomträngande förklaring till skälen varför muslimerna inte har tagit fasta på den koraniska vägledningen när det gäller kvinnor vore att gå utanför detta arbetes ramar. Det har dock gjorts klart att muslimer har avvikit från så många av islams föreskrifter som rör så många av livets olika aspekter under väldigt lång tid. Det finns en stor klyfta mellan det som muslimer borde tro på och det som de faktiskt praktiserar. Denna klyfta är inte något nytt fenomen. Det har funnits där under århundraden och

vidgas för varje dag som går. Denna allt mer vidgande klyfta har lett till katastrofala konsekvenser i den muslimska världen, konsekvenser som har manifesterat sig i nästan alla livets aspekter; politiskt tyranni och sönderfall, ekonomisk tillbakagång, social orättvisa, vetenskaplig konkurs, intellektuell stagnation, osv. Kvinnans icke-islamiska ställning i den muslimska världen idag är endast ett symptom på en svårare och djupare sjukdom. Ingen reform av muslimska kvinnors nuvarande status kan förväntas bära frukt om den inte åtföljs av mer omfattande åtgärder för att förändra hela det muslimska samhällets livsstil. Den muslimska världen är i behov av en förändring som för det närmare islams ideal och inte längre ifrån dem. Sammanfattningsvis kan man säga att tron på att muslimska kvinnors låga status idag beror på islam bara är missuppfattning. Muslimernas problem kommer inte från att de är för fästa vid islam utan snarare tvärtom.

Det måste även åter understrykas att målet med denna studie inte, på något sätt, varit att förtala judendomen och kristendomen. Kvinnans ställning i den judisk-kristna traditionen kan verka skrämmande mätt med våra ögon nu på tjugohundratalet men det måste ses inom sin rätta historiska kontext. Med andra ord måste varje objektiv bedömning av kvinnors ställning i den judisk-kristna traditionen även se till de historiska förhållanden under vilka dessa traditioner utvecklades. Det är ingen tvekan om att rabbinernas och kyrkofädernas åsikter om kvinnor influerades av de rådande attityderna gentemot kvinnor i de samhällen de levde i. Bibeln skrevs av olika författare och vid olika tidpunkter. Dessa författare kan inte ha varit opåverkade av de värden och de n livsstil som människorna runt omkring dem hade. T.ex. är otrohetslagarna i Gamla Testamentet så fördomsfulla gentemot kvinnor att vi inte kan förklara dem rationellt. Men om vi däremot har i åtanke det faktum att de tidiga judiska stammarna var besatta av att bevara sin genetiska homogenitet och extremt angelägna om att skilja sig ifrån grannklanerna och att endast klanernas gifta kvinnor kunde hota detta genom sexuellt opassande beteende, då kan vi möjligtvis förstå, utan att nödvändigtvis sympatisera med, anledningarna till denna partiskhet. Kyrkofädernas häftiga utfall mot kvinnor ska inte heller tas ur den kontext att de levde i den kvinnofientliga grekisk-romerska kulturen. Det vore orättvist att utvärdera det judisk-kristna arvet utan att ta hänsyn till det relevanta historiska sammanhanget.

Det är faktiskt avgörande att ha en riktig förståelse för det judisk-kristna historiska sammanhanget för att kunna förstå betydelsen av islams bidrag till världshistorien och den mänskliga civilisationen. Den judisk-kristna traditionen har influerats och formats av sin omgivning, förhållanden och de kulturer den har existerat i. På 600-talet hade dessa influenser lyckats förändra det gudomliga budskap som givits till Moses och Jesus till oigenkännlighet. Kvinnors låga ställning i den judisk-kristna delen av världen var bara ett exempel. Därför fanns det ett stort behov av en ny gudomlig uppenbarelse som kunde vägleda mänskligheten tillbaka till den rätta vägen. Koranen beskrev den nye Budbärarens uppdrag som en befrielse för judar och kristna från de tunga bördor som varit över dem:

”… som följer Sändebudet, den olärde Profeten, som de kan finna omnämnda i sina egna (skrifter), i Tora och i Evangeliet; och han skall anbefalla dem det som är rätt och förbjuda dem det som är orätt och förklara tillåtet för dem alla goda och nyttiga ting och otillåtet allt som är ont och skadligt och befria dem från deras bördor och lösa dem ifrån deras bojor som har bundit dem. De som tror på honom och stöder honom och låter sig ledas av det ljus som åtföljer honom – dem skall det gå väl i händer.”(Koranen 7:157)

Därför ska inte islam ses som en tradition som rivaliserar med judendomen och kristendomen. Det ska ses som de tidigare gudomliga uppenbarelsernas fullbordande, fulländning och perfektion. Vid slutet av denna studie skulle jag vilja ge det globala muslimska samfundet följande råd. Så många muslimska kvinnor har fråntagits sina grundläggande islamiska rättigheter under så lång tid. Det förgångnas misstag måste rättas till. Att göra det är inte en tjänst, utan en plikt för alla muslimer. Det muslimska världsomspännande samfundet måste ge ut en stadga över kvinnors rättigheter baserat på Koranens instruktioner och de lärdomar som getts av islams Profet. Denna stadga måste ge muslimska kvinnor alla de rättigheter som deras Skapare gett dem. Sedan måste man ta till alla nödvändiga åtgärder för att försäkra sig om att stadgan efterföljs. Denna stadga borde ha kommit för länge sedan, men bättre sent än aldrig. Om inte världens alla muslimer vill ge sina mödrar, hustrur och döttrar deras fulla islamiska rättigheter, vem vill då göra det?

Vi måste dessutom ha modet att konfrontera vårt förflutna och öppet förkasta våra förfäders traditioner, seder och bruk när helst de går emot islams riktlinjer. Blev inte de hedniska araberna hårt kritiserade av Koranen för att blint ha följt sina föregångares traditioner? Vi måste å andra sidan även utveckla en kritisk attityd gentemot allt det vi tar emot från Väst eller från vilken annan kultur som helst. Att samspela med och lära sig om andra kulturer är en ovärderlig erfarenhet. Koranen har kortfattat ansett detta samspel vara en av anledningarna till Skapelsen:

”Människor! Vi har skapat er av en man och en kvinna, och Vi har samlat er i folk och stammar, för att ni skall lära känna varandra. Inför Gud är den bäste av er den vars gudsfruktan är djupast. Gud vet allt, är underrättad om allt.”(Koranen 49:13)

Man behöver dock inte ens nämna att blint efterhärmande av andra är ett säkert tecken på total brist på självförtroende.

Dessa sista ord riktar sig till den icke-muslimska läsaren, vare sig jude, kristen eller annat. Det är förbryllande att den religion som revolutionerade kvinnans ställning förtalas och pekas ut som kvinnofientlig. Denna bild av islam är en av de mest spridda myterna i världen idag. Denna myt förs vidare av en oändlig rad sensationsböcker, artiklar, media och hollywoodfilmer. Det oundvikliga resultatet av dessa oändliga missvisande bilder har blivit missförstånd och rädsla för allt som har med islam att göra. Världsmedias negativa porträttmålande av islam måste upphöra om vi ska kunna leva i en värld fri från alla spår av diskriminering, fördomar och missförstånd. Icke-muslimer borde inse att det existerar en stor klyfta mellan muslimers tro och utövande och att muslimers handlingar inte nödvändigtvis representerar islam. Att kalla kvinnans ställning i muslimska länder idag för ”islamisk” är lika långt ifrån sanningen som att kalla kvinnors ställning i Väst för ”judisk-kristen”. Med detta i åtanke borde muslimer och icke-muslimer starta en dialog med målet att få bort alla missuppfattningar, rädslor och misstankar. För att gå en fredlig framtid till mötes behöver mänskligheten en sådan dialog.

Islam bör ses som en religion som förbättrat kvinnors ställning enormt och som gett dem många rättigheter som den moderna världen erkänt först på 1900-talet. Islam har fortfarande så mycket att erbjuda dagens kvinnor: värdighet, respekt och skydd i alla aspekter och skeenden av hennes liv från födelse till död och detta tillsammans med det erkännande, den balans och de vägar hon behöver för att tillfredsställa sina spirituella, intellektuella, fysiska och känslomässiga behov.

Det är inte konstigt att de flesta som väljer att bli muslimer i ett land som Storbritannien är kvinnor. I USA går det en manlig muslimsk konvertit på fyra kvinnliga. (85) Islam har så mycket att erbjuda vår värld som är i så stort behov av moralisk vägledning och ledarskap. Ambassadör Herman Eilts sa i ett vittnesmål inför Representanthusets Utrikesdepartement vid Förenta Staternas Kongress den 24 juni 1985 att: ”Det muslimska samfundet på jorden idag närmar sig en miljard i antal. Det är en imponerande siffra. Men vad som för mig är lika imponerande är att islam är den snabbast växande monoteistiska religionen. Det är något vi måste räkna med. Det är något med islam som är rätt. Det drar till sig så många människor.” Ja, det är något som är rätt med islam och det är hög tid att vi finner ut vad. Jag hoppas att denna studie är ett steg i den riktningen.

NOTERINGAR:

1. The Globe and Mail, Oct. 4,1994.
2. Leonard J. Swidler, Women in Judaism: the Status of Women in Formative Judaism (Metuchen, N.J: Scarecrow Press, 1976) sid. 115.
3. Thena Kendath, "Memories of an Orthodox youth" i Susannah Heschel, utgåva On being a Jewish Feminist (New York: Schocken Books, 1983), sidorna. 96-97.
4. Swidler, op. cit., sid. 80-81.
5. Rosemary R. Ruether, "Christianity", in Arvind Sharma, utgåva., Women in World Religions (Albany: State University of New York Press, 1987) sid. 209.
6. For all the sayings of the prominent Saints, se Karen Armstrong, The Gospel According to Woman (London: Elm Tree Books, 1986) sid. 52-62. Se även Nancy van Vuuren, The Subversion of Women as Practiced by Churches, Witch-Hunters, samt Other Sexists (Philadelphia: Westminister Press) sid. 28-30.
7. Swidler, op. cit., sid. 140.
8. Denise L. Carmody, "Judaism", in Arvind Sharma, ed., op. cit., sid. 197.
9. Swidler, op. cit., sid. 137.
10. Ibid., sid. 138.
11. Sally Priesand, Judaism and the New Woman (New York: Behrman House, Inc., 1975) sid. 24.
12. Swidler, op. cit., sid. 115.
13. Lesley Hazleton, Israeli Women The Reality Behind the Myths (New York: Simon and Schuster, 1977) sid. 41.
14. Gage, op. cit. sid. 142.
15. Jeffrey H. Togay, "Adultery," Encyclopaedia Judaica, Vol. II, col. 313. se även Judith Plaskow, Standing Again at Sinai: Judaism from a Feminist Perspective (New York: Harper & Row Publishers, 1990) sid. 170-177.
16. Hazleton, op. cit., sid. 41-42.
17. Swidler, op. cit., sid. 141.
18. Matilda J. Gage, Woman, Church, and State (New York: Truth Seeker Company, 1893) sid. 141.
19. Louis M. Epstein, The Jewish Marriage Contract (New York: Arno Press, 1973) sid. 149.
20. Swidler, op. cit., sid. 142.
21. Epstein, op. cit., sid. 164-165.
22. Ibid., sid. 112-113. Se även Priesand, op. cit., sid. 15.
23. James A. Brundage, Law, Sex, and Christian Society in Medieval Europe (Chicago: University of Chicago Press, 1987) sid. 88.
24. Ibid., sid. 480.
25. R. Thompson, Women in Stuart England and America (London: Routledge & Kegan Paul, 1974) sid. 162.
26. Mary Murray, The Law of the Father (London: Routledge, 1995) sid. 67.

27. Gage, op. cit., sid. 143.
28. Se t ex. Jeffrey Lang, Struggling to Surrender, (Beltsville, MD: Amana Publications, 1994) sid. 167.
29. Elsayyed Sabiq, Fiqh al Sunnah (Cairo: Darul Fatah lile'lam Al-Arabi, 11th edition, 1994), vol. 2, sid. 218-229.
30. Abdel-Haleem Abu Shuqqa, Tahreer al Mar'aa fi Asr al Risala (Kuwait: Dar al Qalam, 1990) sid. 109-112.
31. Leila Badawi, "Islam", i Jean Holm och John Bowker, utgåva., Women in Religion (London: Pinter Publishers, 1994) sid. 102.
32. Amir H. Siddiqi, Studies in Islamic History (Karachi: Jamiyatul Falah Publications, 3: utgåvan, 1967) sid. 138.
33. Epstein, op. cit., sid. 196.
34. Swidler, op. cit., sid. 162-163.
35. The Toronto Star, Apr. 8, 1995.
36. Sabiq, op. cit., sid. 318-329. Se även Muhammad al Ghazali, Qadaya al Mar'aa bin al Taqaleed al Rakida wal Wafida (Cairo: Dar al Shorooq, 4:e utgåvan, 1992) sid. 178-180.
37. Ibid., sid. 313-318.
38. David W. Amram, The Jewish Law of Divorce According to Bible and Talmud (Philadelphia: Edward Stern & CO., Inc., 1896) sid. 125-126.
39. Epstein, op. cit., sid. 219.
40. Ibid, sid 156-157.
41. Muhammad Abu Zahra, Usbu al Fiqh al Islami (Cairo: al Majlis al A'la li Ri'ayat al Funun, 1963) sid. 66.
42. Epstein, op. cit., sid. 122.
43. Armstrong, op. cit., sid. 8.
44. Epstein, op. cit., sid. 175.
45. Ibid., sid. 121.
46. Gage, op. cit., sid. 142.
47. B. Aisha Lemu och Fatima Heeren, Woman in Islam (London: Islamic Foundation, 1978) sid. 23.
48. Hazleton, op. cit., sid. 45-46.
49. Ibid., sid. 47.
50. Ibid., sid. 49.
51. Swidler, op. cit., sid. 144-148.
52. Hazleton, op. cit., sid 44-45.
53. Eugene Hillman, Polygamy Reconsidered: African Plural Marriage and the Christian Churches (New York: Orbis Books, 1975) sid. 140.
54. Ibid., sid. 17.
55. Ibid., sid. 88-93.
56. Ibid., sid. 92-97.
57. Philip L. Kilbride, Plural Marriage For Our Times (Westport, Conn.: Bergin & Garvey, 1994) sid. 108-109.

58. The Weekly Review, Aug. 1, 1987.
59. Kilbride, op. cit., sid. 126.
60. John D'Emilio och Estelle B. Freedman, Intimate Matters: A history of Sexuality in America (New York: Harper & Row Publishers, 1988) sid. 87.
61. Ute Frevert, Women in German History: from Bourgeois Emancipation to Sexual Liberation (New York: Berg Publishers, 1988) sid. 263-264.
62. Ibid., sid. 257-258.
63. Sabiq, op. cit., sid. 191.
64. Hillman, op. cit., sid. 12.
65. Nathan Hare och Julie Hare, utgåva., Crisis in Black Sexual Politics (San Francisco: Black Think Tank, 1989) sid. 25.
66. Ibid., sid. 26.
67. Kilbride, op. cit., sid. 94.
68. Ibid., sid. 95.
69. Ibid.
70. Ibid., sid. 95-99.
71. Ibid., sid. 118.
72. Lang, op. cit., sid. 172.
73. Kilbride, op. cit., sid. 72-73.
74. Sabiq, op. cit., sid. 187-188.
75. Abdul Rahman Doi, Woman in Shari'ah (London: Ta-Ha Publishers, 1994) sid. 76.
76. Menachem M. Brayer, The Jewish Woman in Rabbinic Literature: A Psychosocial Perspective (Hoboken, N.J: Ktav Publishing House, 1986) sid. 239.
77. Ibid., sid. 316-317. Se även Swidler, op. cit., sid. 121-123.
78. Ibid., sid. 139.
79. Susan W. Schneider, Jewish and Female (New York: Simon & Schuster, 1984) sid. 237.
80. Ibid., sid. 238-239.
81. Alexandra Wright, "Judaism", i Holm och Bowker, utgåva., op. cit., sid. 128-129
82. Clara M. Henning, "Cannon Law and the Battle of the Sexes" in Rosemary R. Ruether, utgåva., Religion and Sexism: Images of Woman in the Jewish and Christian Traditions (New York: Simon and Schuster, 1974) sid. 272.
83. Donald B. Kraybill, The riddle of the Amish Culture (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1989) sid. 56.
84. Khalil Gibran, Thoughts and Meditations (New York: Bantam Books, 1960) sid. 28.
85. The Times, Nov. 18, 1993.

Relaterade artiklar och webbsidor:

Varför konverterar så många kvinnor till islam?
http://geocities.com/Athens/Agora/4229/women.html

Varför konverterar judiska kvinnor till islam?
http://jews-for-allah.org/Why-Believe-in-Allah/Jewish-Women-Converting-to-Islam.htm

Den förvrängda bilden av muslimska kvinnor.
http://thetruereligion.org/distorted.htm

Vidomen bakom de islamiska lagar som rör kvinnor.
http://www.salafi.net/books/book2_e.html
att ladda ner :
http://www.salafi.net/zip/book2_e.zip

Kvinnans rättigheter och plikter i islam - av Abdul Ghaffar Hassan (PDF Book)
http://al-sunnah.com/pdf/womright.pdf

Den ideala Muslimahn.
Den muslimska kvinnans sanna islamiska karaktär så som den definieras i Koranen och Sunnah
http://www.islammessage.com/pdf/e/0001.pdf

Missförstånd om mänskliga rättigheter i islam
http://free.freespeech.org/sultan/misconceptions.pdf

Kvinnan i skuggan av islam
http://islamland.org/books1/e001.htm
http://free.freespeech.org/sultan/women.pdf

Muslimska kvinnors rättigheter och deras potential att påverka samhället
http://www.meccacentric.com/275.html

Om att vara snäll mot kvinnor och barn (Hamza Yusuf)
http://www.jannah.com/hy.html#women

Hijab och muslimska kvinnor:
En artikel av en ung muslimsk kvinna som självsäkert bär slöja I Väst.
http://www.usc.edu/dept/MSA/humanrelations/womeninislam/hijabexperience.html

Många fler artiklar om kvinnan i islam
http://www.jannah.org/sisters/
Sisters Corner : teaching about Islam for women
http://sisters.islamway.com/

Forum för kvinnor :
http://sisters.islamway.com/forum.php

Audios:

Om att gifta sig med rättrogna kvinnor
http://www.islamway.com/eng/html/lessons.php?lesson_id=61&scholar_id=&series_id=0
Om att förstå hur unika kvinnor är
http://www.islamway.com/eng/html/lessons.php?lesson_id=113&scholar_id=&series_id=0
Kvinnor i islam
http://www.islamway.com/eng/html/lessons.php?lesson_id=159&scholar_id=&series_id=0

Muslimska kvinnor möter moderna utmaningar
http://www.islamway.com/eng/html/lessons.php?lesson_id=96&scholar_id=4

Kvinnans rättigheter och roller i islam (Debatt)
http://www.beconvinced.com/Audio/WomenIs1.ram
http://www.beconvinced.com/Audio/WomenIs2.ram

Varför muslimska kvinnor täcker sig (Siraj Wahhaj)
http://www.beconvinced.com/Audio/Whycover1.ram
http://www.beconvinced.com/Audio/Whycover2.ram

Fler bra audios om kvinnan i islam:
http://www.jannah.org/sisters/womentapes.html